

22

23.

24

25

26

27

28

1717.

- 22 Schulzins, Joannes Henricus: De elleborismis veterum.
23. Stahlus, Georgus Innoentius: De variis morbis
- 24° = Thomerius, Christianus: De charactere et circum spectione
nec dii ad curandam faciositatem procerum adhiben-
di. 2 Saemp.
- 25° = Thomerius, Christianus: De emendandis quibusdam
lectum protractionibus, in materia juramenti parti-
a parte in judicio delati, hactenus receptis
2 Saemp.
- 26° = Thomerius, Christianus: Dissertatio in qua. sublineus
essentia et administratio iuris justitiae neque facilis,
neque impossibilis, valde tamen difficilis esse et
caute suscipiendam.
- 27° = Thomerius, Christianus: De hypotheca facta propter
pensionem Lubicam. 2 Saemp. 1717: 1729
- 27° = Thomerius, Christianus: De aequitate cerebina
et curae un praetico legis Aestarianae. 3. Saemp.

1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800

DISSERTATIO JURIDICA,
DE

1777 27^a 9
**ÆQVITATE CE-
REBRINA ET EXI-
GUO USU PRACTICO LE-
GIS ANASTASIANÆ,**

Occasione Juris Provincial. Prutenici,
LIB. IV. TIT. VI. ART. V. S. III.

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DOMINO CAROLO,

PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRAN-
DENBURG. CETERA,

In Regia Fridericiana,

PRÆSIDE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,

JCTO S. REG. MAJ. BORUSS. CONSILIARIO INTIMO,

ACADEMIÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO, FA-
CULTATIS IURIDICÆ ORDINARIO ET H. T.

DECANO,

IN AUDITORIO MAJORI,

A. d. VII. MAI. Anni clo. lccc. XVII.

Publice Eruditorum disquisitioni submitter,

AUCTOR RESPONDENS,

CHRISTOPHORVS HENRICVS Borhoff,
Insterb. Boruffus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Literis Christiani Henckelii, Acad. Typogr.

DISSERTATIO JURIDICA

AEQVIVM DE CE-

PERBRIANAE

QVO JURIS

IOHANNES

DOMINUS

SPRENGER

UNIVERSITATIS

A. d. vii. Mart. Anno 1700. XVII.

CHRISTOPHVS HENRICVS

Lucas Caplanus

VIRO
PERILLVSTRI, GENEROSISSIMO ATQVE
EXCELLENTISSIMO
DOMINO
JOH. ANDREÆ
DE KRAUT,

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI
BORVSSIAE REGIS CONSILII TAM
BELLI QVAM ÆRARII INTIMIORI-
BUS.

Domino suo longe benignissimo.

VIR
PER - ILLVSTRIS,
GENEROSISSIME. ATQVE EXCELLENTIS-
SIME.

Domine longe Benignissime.

Ingulare id propriumque ma-
gnis est viris, ut, quo magis virtute, sa-
pientia &, quæ his maximum ornamen-
tum coniliat, humanitate alios excellent,
eo plures præsidium sibi ab iis decusque
expe-

expetant. Quæ si in quem alium in **TE VIR PERILLVSTRIS**, certe conveniunt quam maxime. Sapientiam enim & virtutem **TVAM** tam aperte loquuntur amplissima atq; gravissima a Sapientissimo **REGE** nostro commissa **Fidei TVAE** negotia, ut eo nomine ab omnibus merito summis offeraris laudibus. Nec minori **TE** præditum esse comitatus gravitate conditæ, eximæque benevolentia erga omnes studio, innumeri venerandi **NOMINIS TVI** testantur clientes. Hæc considerans, a nemine temeritatis cujusdam macula aspergi posse mihi videbar, si quamvis adhuc prorsus ignotus, præsentem **TIBI VIR PERILLVSTRIS** consecrare dissertationem & primitias studiorum meorum admodum exiguas tanquam primiam **PERILLVSTRIS NOMINIS TVI** demississimæ venerationis exhibere tesseram auderem. Ita enim semper induxi animum, ut quos rarissima, æternumque grata a me mente conservanda Davissonorum Gedani multis nominibus florentium, benevolentia, in studiis facerem progressus, iis maxime dicatos sacrosque cuperem, qui & auctoritate & benigna voluntate res meas quam validissime adjuvarent. Quare submisit **TE VIR PERILLVSTRIS** rogo velis hoc devotissimi **TIBI** animi mei testimonium serena accipere fronte, optimæque **TVAE** in me voluntatis vestigia ostendere tanto expressiora, quanto, quid possis, multi cognoverunt clarius. Cum vero virium mearum tenuitas major sit, quam ut maximis **TVIS** beneficiis dignas polliceri queam gratias, summum Numen omnibus implorare precibus nunquam

quam cessabo' ut **TE VIR PER ILLVSTRIS** diu hono
publico, illustris familiae **TVÆ** omnibusque Summi no-
minis **TVI** cultoribus vigentem, florentem sospitemque
conseruet. Sic **TE** maximum Patronum suum, assiduus
impensissime colet ac observabit

PER - ILLVSTRI
GENEROSISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO
NOMINI TVO

eternum devotus
CHRISTOPHORUS HENR. Voehhoff,
Insterb. Borussus.

CONTENTA DISSERTATIONIS.

PRoemium. Sensus Legis Anastas. & extensio Justiniani. §. I. Eam plerique & æquissimam esse, & frequentem usum habere putant, sed rationibus non sufficientibus. §. II. Æquitatem quod atinet, alia vera est. §. III. Alia cerebrina. §. IV. Vera æquitas integrum debitum solvi jubet. §. V. Supponitur enim debitum verum, quod omnino integrum solvendum creditori. §. VI. Adeoque etiam ejus Procuratori, & consequenter cessionario. §. VII. Eodem jure gaudet Cessionarius, licet dominium nominis in eum transire putet, est enim successor cedentis. §. VIII. Nec debitoris inter est, quantum solverit cessionarius. §. IX. Imo etiam cessionarius gratuitus recte totum exigit. §. X. Nec adimenda creditori occasio actionem vendendi. §. XI. Nec æquum est, venditorem conqueri de contractu libera voluntate inito. §. XII. Conqueri non potest de lesione, qui rem sciens minoris vendidit. §. XIII. Certa igitur est regula æquitatis debitorum cessionario cuius in solidum teneri. §. XIV. Argumenta contraria æquitatem cerebrinam redolentia: 1. odium ingeniorum litigabundorum litesque alienas captantium. §. XV. Resp. a) Lites alienas in se transferre non iniustum est, & ne quidem semper indecorum. §. XVI. Resp. b) Magis odiosi sunt debitorum qui non nisi iniuste integrum, quod debent, solvere detrectant. §. XVII. Argum. contr. 2. Multiplicatio litium transactionibus facile sopiendarum nisi majus debitum minore pretio cedatur. §. XVIII. Resp. a) In causa justa utilis est promptam executionem, quam transactionem quovis modo adjuvare. §. XIX. Resp. b) Si causa ad liquidum deduci nequeat, nihil lucrabitur Cessionarius & iisdem conditionibus transiget, quibus cedens. §. XX. Resp. c) Ita removebitur maior iniustitia debitoris, quis facile creditorem lites execrantem ad iniquam transactionem compellet, nisi huic liceat alteri nomen pro luctu valide credere. §. XXI. Arg. contr. 3. In honestam cessionarii certamen de lucro ex alienis litibus captando. §. XXII. Resp. a) Honestum est lucrum, cedente consentiente, ex nomine cesso, cujus & periculum & curam a cessionario gratis subiri iniquum est, absque cuiusquam inju-

ria acquisitum §. XXIII. Resp. b) Sufficit, illud saltem non iniustum esse. §. XXIV. Resp. c) Contra debitor cessus de parte debiti invito creditore, retinenda, non solum inhoneste sed & iniuste certat. §. XXV Argum. contr. 4) Deterior conditio debitoris ex consueta cessionariorum duritie, auctoritatis ac rerum forensium peritia. §. XXVI. Resp. a) Certus creditor iure suo, incertus frustra durus est. §. XXVII. Resp. b) Peritia forensis non impedit, quo minus quis Procurator fiat in rem Creditoris: Ergo nec ob stare debet, quo minus fiat procurator in rem suam seu cessionarius. §. XXIX. Resp. c) Auctoritas cessionarii vel tanti non est, vel potentio rem facit cessionarium, qui ex alio capite remouetur, ad eoque ad hanc legem non pertinet. §. XXIX. Argum. contrar. 5) Nouelites debitor em involventes. §. XXX. Resp. a) Controversie de legitimatione vel cessionario & mandatario in rem alienam communes sunt vel ex L. Anast. propullulant. §. XXXI. Resp. b) Conaroverfie alie nullius momenti sunt. §. XXXII. Resp. c) Multe controversie circa mandatum moveri solite cessione vicissim tolluntur. §. XXXIII. Resp. d) Immo melior redditur conditio debitoris, qui & ex cedentis & cessionarii persona exceptionibus gaudet. §. XXXIV. Argum. contrar. 6) Simulationes hic intervenientes alias odiose. §. XXXV. Resp. a) Ee per se cessant sublata Lege Anastasiana. §. XXXVI. Resp. b) Debitori officium in solutiove facienti nihil prejudicat. §. XXXVII. Argum. contrar. 7) Animus vexandi debitorem. §. XXXVIII Resp. Vexari non potest debitor solvere paratus, qui vero animum habet vexandi creditorem, merito ipse vexatur. §. XXXIX. Argum. contr. 8. Usuraria pravitas. §. XL. Resp. Ea pertinet ad mutuum, non ad emtionem nominis, nec extendenda. §. XLI. Usum practicum frequentem putant plerique. §. XLII. Sed rectius negatur. Resp. ad rationes dissentientium. §. XLIII. Argumenta usum practicum Legis Anastasiane confutantia. 1) Jus civile in Germania cedit equitati. §. XLIV. 2) Cessat ratio Furis Romani a) Lex Cincia intuitu cessionarii. §. XLV. b) Favor intuitu debitoris cessi. §. XLVI. 3) Constitutiones Germanorum plurimum a jure Romano recedunt. §. XLVII. Facile eluditur lex Anastasiana a) ob difficilem probationem venditionis minore pretio facte. §. XLVIII. b) ob animum vexandi debitoris, presuntione bonae fidei remotum. §. XLIX. Multitudo exceptionum ipso jure civili regulam obruentium. §. L. Utilitas mee sententia, 1) in servanda fide publica. §. LI. 2) in sapiendis litibus. §. LII. Restrictio dictorum quoad ea loca, ubi lex Anastasiana speciatim recepta. §. LIII. Temperamentum iuris constituendi. §. LIV. Conclusio, §. LV.

DIS-

DISSERTATIO IURIDICA,

DE

AEQVITATE CEREBRINA

ET EXIGVO VSV PRACTICO

LEGIS ANASTASIANÆ,

OCCASIONE IVRIS PROVINCIALIS PRUTENICI,

LIB. IV. Tit. VI. ART. V. §. III.

PROOEMIUM.

Vm antequam ex Academia hac difcecerem, Specimen aliquod mihi edendum eſſet, conſultiſſimum duxi, tale ex Jure privato eligere argumentum, quod non tam propter ſubtilitatem, quam utilitatem, cum publicam, tum privatam commendari mereretur.

Nec adeo diu hærenti feſe obtulit ſanctio quæ in Jure Prutenico, quod mihi patrium eſt; vulgo Preuß. Land-Recht, de Ceſſione Actionum vel nominum Lib. IV. Tit. VI. Art. V. §. III. verbis infra §. XLVII. relatis, invenitur, quæque a Conſtitutione Anaſtaſiana & a mente plurimorum

A

rum

rum JCorum aperte discedit. Cum enim & auctor hujus Legis, & Interpretes cessionem actionis vel nominis non aliter admittendam statuunt, quam ut pretii a cessionario cedenti exhibiti sollicitè habeatur ratio, idque æquissimum pariter atque justissimum prædicent: subiit me cogitatio, quænam ratio Electorem Serenissimum FRIDERICUM WILHELMUM impulerit, ut contrarium in Prussia observari & cessionem judicialiter factam quantumcunque etiam pretium solutum fuerit, subsistere voluerit. Hanc igitur patrii Juris ab Anastasiana lege diversitatem cum profundius meditarer, & in utriusque rationes usumque Practicum diligentius inquirerem, Juris Prutenici decisionem moribus nostris plane accommodatam æquissimamque inveni, & e contrario sententiam Constituit. Anast. ejusque Interpretum ad tempora nostra plane non quadrare, ac Doctores quicumque eam retinendam tantopere svadent, non nisi cerebrinam æquitatem inculcare, deprehendi. Quod cum parum conveniat doctrinis receptis, operæ pretium putavi, Paradoxon istud paulo uberius deducere. Eaque fuit occasio hujus dissertationis in qua æquitatem cerebrinam & exiguum usum Practicum Legis Anastasianæ ostendere conabor. Historiam vero argumenti præsuppono, cum illam pro dignitate tractaturo non dissertatio, sed justus liber scribendus esset: At mihi propositum fuit brevitatæ studium, quod nec plura præfari permittit: DEO itaque juvante rem ipsam absque ambagibus aggredior.

S. 1.

Ultis in beneficis, quæ debitoribus contra rigidas Creditorum exactiones jura civilia concedunt, meo quidem iudicio non ultimum tenet locum, quod Imperator Anastasius *Sensus Legis Anastas. & extensio Justiniani.*

si mira humanitatis atque benevolentiae ratione motus in L. 22. C. Mandati & Contra, admodum liberali, ut dicunt, manu iis concedit. Non perdam igitur laborem in quæstione inani, si in tanti beneficii æquitatem usumque practicum inquiram. Interim LL. Interpretes de vero constitutionis hujus intellectu in diversissimas abeunt sententias: quare operæ pretium sine dubio faciam, si sensum Legis propius inspiciam, eamque prius exponam, quam ipsam æquitatis rationem a tot tantisque Jctis summis ad cœlum usque elatam laudibus, & tantum non pro divina venditam, cum viridi, quæ passim celebratur, hujus juris observantia, examinare instituiam. Verba Constitutionis hæc sunt. *Per diversas interpellationes ad nos factas, comperimus quosdam alienis rebus fortunisque inbiantes, sessiones aliis competentium actionum in semet exponi properare: hoc que modo diversis personas litigatorum vexationibus officere: cum certum sit, pro indubitatis obligationibus eos magis, quibus antea suppetebant, (jura) sua vindicare, quam ad alios ea transferre velle: Per hanc itaque legem jubemus, in posterum hujusmodi conamen inbiberi: nec enim dubium est, redemptores litium alienarum videri eos esse, qui tales sessiones in se confici cupiunt: ita tamen, ut si quis datus pecuniis hujusmodi subierit sessionem, usque ad ipsam tantummodo solutarum pecuniarum quantitatem, & usurarum ejus actiones exercere permittatur: licet instrumento sessionis, venditionis nomen insertum sit: exceptis scilicet sessionibus, quas inter coheredes pro actionibus hereditariis fieri contrigit; & his, quasunque vel creditor, vel is, qui res aliquas possidet, pro debito, seu rerum apud se constitutarum minimine ac tuitione accepit: nec non his, quas inter legatarios, seu fideicommissarios, quibus debita vel actiones seu res alie relictae sunt pro his fieri necesse sit. Nulla etenim tali ratione*

A 2

ne

ne intercedente redemptior (sicuti superius declaratum est) magis existit, qui alienas, pecuniis praestitis, subitis actiones. Si autem per donationem cessio facta est, sciant omnes huiusmodi legi locum non esse, sed antiqua jura esse servanda: ut cessiones, tam pro exceptis & specialiter enumeratis, quam aliis causis factae seu faciendae secundum actionum, quaecumque cessae sunt, vel fuerint, teneant, sine quadam immutatione obtineant. Aliena uti existimo a sententia hujus Legis est opinio eorum, qui cessionem simulatam aut calumniosam ea rejectam putant: Huc pertinet *Sichardus* qui ad hanc Legem num. 3. cessionem actionum, inquit, praesumi simulatam, & ideo esse invalidam, nisi ad concurrentem quantitatem, si autem cessio fiat per donationem, illam validam esse. Cui accedit *Bartolus* in d. l. num. 1. iniquens: ex parvitate pretii cessionem actionum praesumi simulatam & invalidam, nisi ad concurrentem quantitatem pretii numerati, exceptis tamen casibus ibidem expressis. Aliter *Hugo Donellus* lib. 15. *Comment. c. 43.* hic rationes subducit, cum dicit: in nostra Constitutione de qualibet actionis vel nominis venditione voluntaria agi, eamque per hanc Legem prohiberi, existimat, eo quod actionum cessiones & translationes titulo emtionis venditionis factae sint redemptiones litium, quas tamen odiosas esse constat. Alii aliter scribunt. Nostrum erit, missis Doctorum opinionibus, videre, quid tandem Imperator *Anastasius* per hanc Legem sancire voluerit. Ipse autem optimus nobis sanctionis suae existit Interpres, dum statim ab initio ait: Constitutioni huic occasionem dedisse malitiam quorundam hominum, qui bonis alienis atque fortunis inhiantes, cessiones actionum aliis competentium in semet exponi, eoque modo diversis vexationibus personas litigatorum afficere, urabant. Hoc cum per diversas interpellationes ad Imperatorem delatum sit, motus fuit, conamen huiusmodi in posterum inhibere, & in L. nostra constituit, debitorem ad nihil aliud, quam ad summam pretii a cessionario soluti teneri debere. Excipiuntur tamen nominatim species quaedam, quibus facta cessio in totum valet; praeter istas autem Imperator hic etiam locum habere vult cessionem per do-

donationem factam, in eaque antiqua, quæ ejus verba sunt, jura servanda esse. Cum vero homines callidissimi, machinationem invenientes, partem quidem debiti venditionis titulo transferre in alium Creditorem, reliquam autem partem per coloratam cedere donationem tentarent, Imperator Justinianus non modo legem Anastasianam confirmavit, sed noviter quoque in *L. 23. C. Mandati* constituit, cessionem pro parte venditam, pro parte donatam, ipso jure debere esse nullam, & debitorem ad solam pecuniæ pro parte emta solutæ summam esse obligatum. Quare ex dictis patet, Legem Anastasianam nihil aliud velle, quam, ne quis pro nomine per qualemcunque cessionem titulo non prorsus gratuito obtentam acquisito, plus exigat, quam quod re vera datum est.

§. II. Hanc legem piissimam, humanissimam atque æ- *Eam pleriquissimam esse, & ipse fatetur Justinianus in L. 23. C. Mand. di- que & æ-* cens: *Ab Anastasio divæ memoriæ Principe, justissima constitutio quisissimam conscripta est, tam humanitatis quam benevolentia plena: & haud esse, & fre-* pauci ex gravissimis JCtis eandem veluti divino adscribendam *quentem u-* Oraculo piis profecuti sunt meditationibus, DEUM O. M. an- *sum habere* xie implorantes, ut nonnullos Justitiæ cultores in principum *putant, sed* Aulis excitet, qui eo laborent, eo omnibus nervis contendant, *rationibus* ut mores perversi, alique abusus, saluberrimas Anastasii & Ju- *non suffici-* nianiani Imperatorum Constitutiones de cessione nominum *entibus.* venditorum latas passim turpiter pedibus quasi conculcantes, aut limitationibus ac restrictionibus ita extenuantes, ut fere nullus earum videatur usus, emendentur & qui justitiæ administrationi præfunt, saniora amplectantur consilia. Audire gestis, quinam sint, qui tanta humanitatis atque æquitatis ratione ducti, salutem Reipublicæ ex observantia Legis Anast. viridi metiri solent? Facilis mihi est responsio, nec me a vero aberraturum existimo, si fere omnes, quorum mihi contigit de hac materia inspicere commentationes, huic inhærere opinioni, affirmem. Legi hic instar omnium meretur integer Brun- nemanni tractatus *de Cessione Actionum*, ubi variis in locis, optimis rationibus has Constitutiones niti, & fundamentum in ipsa

Justitia & pietate habere, contrarium vero a bonis moribus alienissimum esse, serio contendit. Plures vid. §. 42. Mirificæ huic æquitati frequentem Constitutionis Anastas. in foris usum adjungunt, illamque ex hoc etiam probare student quam plurimi: vid. inf. §. 42. Accedunt variæ Constitutiones Germanicæ, quibus Legis Anastasianæ auctoritas denuo confirmata fuit. vid. §. 42. & 53. Hanc ergo Constitutionem per tot sanctiones approbatam & a magnis JCtis æquisimam & in praxi vigentem semper judicatam, iniquitatis accusare & Reipublicæ noxiam usque fere carentem, demonstrare velle, id utiqueonus videtur, cui ferendo humeri mei pares æstimare, temeritatis forte non leve esset indicium: Nihilominus ita a Præceptoribus meis institutus sum, easque ex ore celeberrimorum hujus Almæ Fridericianæ Justitiæ Antistitum percepi sententias, ut ubi veritatem perspicere mihi videar, nullius auctoritatem me ab ea revocare patiar. Ut taceam hanc nostri per DEI gratiam seculi esse felicitatem, ut deposito omni auctoritatis atque præcipitantiæ præjudicio cuilibet liberum sit, veram indagare rationem, neque pro crimine amplius habeatur, æquitatem istam & humanitatem, ad quam plurimi provocant, considerate examinare, eique larvam, qua sæpe tegitur, detrahere. Quare certissime mihi persuadeo, me veniam quoque esse impetraturum, Legem Anastasianam, quæ prima fronte humanitatis atque benevolentiae plena videtur, accuratius inspiciendi, atque ostendendi, eam omni fere æquitatis ratione destitutam esse, vel solum cerebrina niti, & usum valide exiguum in Praxi habere.

Æquitatem, quod attinet, æquitas vera est,

§. III. Æquitatem esse vel veram vel cerebrinam neminem fugit, qui mores hominum diligentius paulo meditatus est, seu ut clarius loquar, qui Philosophiam moralem perspicam habet: Æquitas autem in doctrina morali proprie, uti justitia, prædicatur de actionibus ad officium hominum erga alios homines pertinentibus, ut proinde nulla foret æquitas, nisi plures essent homines, qui in adjurorium mutuum generati, non solum sibi suisque rebus prospiciant, sed & alienis com-

commodis interviant; sic utilitatem, quæ ex consideratione æquitatis capitur magnam esse, cuius facile persuadebimus, ut adeo non male hanc virtutem bonum alienum aliqui vocaverint. Omnis enim veræ æquitatis ratio in eo fundatur, ut eadem aliis concedamus, quæ concedi nobis non injuste postulamus, nec faciamus alteri, quæ nobis fieri cum ratione nolumus. Æquitas quippe nec imponit cuiquam, ad quod nequam obligatur, nec demit, quod debetur, sed omnibus potius commodissimam sese præbet atque exhibet. Ex eadem fluunt præcepta, e. g. ut neminem lædamus, pacta servemus, aliis beneficiamus &c. quæ qui negligit homo omnium perniciosissimus, & quantum in se est, eo maxime proclivis videtur, ut summa miscantur imis, quadrata rotundis. Sed nolumus nimis in iis morari, quæ ex Philosophia præsupponenda ducimus; Tantum abest, ut de æquitate, quæ in explicandis legibus animadvertenda est h. l. dicere consultum ducamus, quippe quæ ad argumentum nostrum plane non pertinet.

§. IV. Contra cerebrina dicitur æquitas, quæ sub specie *Alia cerebrina* & larva æquitatis, iniquitas potius & injustitia est, nec enim *brina*, omnia sunt æqua, quæ æquitatis habent imaginem, Gilken *ad L. 12. C. de SS. Eccles. n. 16. & 17.* Magna adeo inter æquitatem veram & cerebrinam differentia apparet, nam hæc plane æquitatis nomen non meretur, licet sub ejus specie nostris sese commendat oculis, & revera nihil aliud sit quam æquitas, uti a Dn. Præside in *dissert. de Æquit. cerebr. Leg. 2. C. de Rescind. Vend.* appellatur, irrationalis. Differt tamen ab iniquitate, quod non omnis iniquitas sit cerebrina, sed saltem ea, quæ veritatem a falso non satis diligenter discernentibus primo intuitu fucum facit. Plura de hac æquitate qui legere cupit, consulat *citas. dissert.* ubi exactissime singula huc pertinentia pertractata inveniet.

§. V. Quare rem actam agere supervacuum ducens *Vera æ-* potius considerabo, quid in præsentī materia vera æquitas jubeat. *quitas in-* at. Jure autem meritoque durus audiret, omnisque honesti *tegrum de-* sensu privatus videretur, quia vera hac æquitate quam ex ipsa *bitum solvi* *na-jubet.*

natura humana ortam esse demonstravimus, Creditorem, ne a debitore totum debitum exposcat, prohiberi diceret: Mirisque ejusmodi æquitatis arbiter cum debitorem a cerebrina injuria defendere conaretur, creditorem, cui suum reddi non pateretur, vere demum Injuria afficeret. Præceptum enim de fide servanda satis ostendit planissimas justitiæ strictæ dictæ regulas flagitare, ut debitor debitum integrum absque ulla diminutione solvat, nec nisi per exceptionem a peculiaribus circumstantiis aliquando, sed rarius, dependentem, ullam excusationem superesse, cur aliquam debiti remissionem postulet: Vera igitur æquitas sine dubio totum debitum præstari jubet.

Supponitur enim debitum verum, quod omnino integrum solvendum creditori. §. VI. Supponimus enim hic debitum verum, ad quod suo tempore solvendum debitor vel ex sua promissione vel aliunde obligatur; jam autem neminem, qui vel prima Jurisprudentiæ audivit principia, vel clarissima sanæ rationis dictamina consulit, fugit, nomen huiusmodi ex contractu antecedenti mutuo vel alio quocunque fonte ortum, integrum esse solvendum creditori. Si enim aliquis rem nostram sub lege restitutionis e nobis accepit, hujus contractus natura hæc est, ut quoties res nostra alteri utenda data est, toties ab accipiente vel eadem species vel tantundem seu eadem quantitas pro diversitate conventionis reddatur: add. *L. 12. ff. de Pactis*. Si alia ratione quis nobis aliquid promisit pariter non poterit, dici fidem datam servasse, nisi omne id præstiterit, ad quod suo consensu se obstrinxit. Sin damnum nobis dederit, non emendabit injuriam nobis illatam, antequam omnem noxiam refarciverit. Eadem ratio est ejus qui ex quasi contractu nobis obstringitur. Nullum ergo dubium superest, quin æquisimum sit, debitorem creditori suo non solum partem debiti solvere, sed omne illud quod ipsi quocunque titulo debet.

Adeoquæ etiam ejus Procurator, & con- §. VII. Cum itaque totum debitum exigendi jus Creditori sit, liberum illi quoque relinquatur, utrum, postquam dies venerit, sibi ipsam potius Procuratori suo illud solvi velit, quippe qui ejus nomine agit, seu negotia Domini administrat: quod quis

quis autem per alium facit, ipse fecisse putandus est. Idem er- *sequenter*
 go locum quoque habet in cessionario, qui, si recte res confide- *cessionario.*
 retur, officium tantum Procuratoris hac saltem cum differentia
 agit, quod procuratori quidem absque titulo ad transferendum
 dominium rei corporalis habili mandentur actiones, & ideo o-
 mnia agat in utilitatem domini: in hoc autem praeter manda-
 tum necessarius sit titulus emptionis, donationis, legati, dotis
 vel similis alias ad dominium transferendum habilis. Licet au-
 tem per ejusmodi titulum, fructus & emolumentum actionis
 transeat in cessionarium, hoc tamen non impedit quo minus
 cessionarius sit maneatque procurator. Nimirum duplicem
 ipse personam sustinet, & quatenus debitum cedentis nomine
 exigit, mandatarius est, nec quicquam facit, nisi tanquam ce-
 dentis mandatarius. Sed quia praeterea nomen ipsi cessionum est,
 ideo simul ejusdem emtor, donatarius, legatarius &c. est, & pro-
 pter hanc qualitatem id, quod exegit, non restituit mandanti,
 sed ad proprios usus applicat, eaque ratione non desinit esse
 mandatarius, sed saltem non est mandatarius nudus, verum in
 rem suam. Est igitur cessio negotium duplex, continetque pri-
 mo mandatum, ut, quod cedenti debetur, cessionarius ejus no-
 mine exigit, deinde venditio, donatio, in solutum datio vel quid
 simile. Prius ad debiti exactionem, posterius ad debiti exacti
 usum pertinet. Utraque concurrunt, sed minime confundi
 debent. Cum igitur cessionarius revera sit mandatarius, opus
 etiam habet mandato, tanquam parte cessionis. Scio equidem
 multos Jctos in ea esse sententia, mandatum necessariam cessionis
 partem appellari non posse, quia Antoninus Pius Imperator
 L. 16. ff. de Pact. actionem utilem sine mandato permisit, sed
 si rem recte perpendamus, apparebit, Antoninum quoque ven-
 ditionis instrumento tacite mandatum contineri voluisse, ne
 lites protraherentur, sed venditionis instrumento producto, i-
 dem censeretur actum, ac si mandatum simul fuisset ostensum.
 Adeoq; non sublata fuit necessitas mandati omnis, sed tantum
 mandati expressi, jamque sufficit mandatum tacitum sive praes-
 sumtum, quod ex ipsa venditione fluit, cum, qui vult finem, ve-

B

lit

lit etiam media & ideo qui actionem vendit, etiam eandem tacite mandat emtori, qui alias non posset debitum exigere, & venditoris intentionem explere. Verum igitur est, Romano etiam jure cessionarium, licet procurator in rem suam dicatur, tamen, quatenus debitum a debitore cesso exigit, a procuratore in rem alienam nihil omnino differre, sed puri puti mandatarii personam gerere. Vid. Gundlingiana *Part. VI. Sect. II.* Non apparet igitur ratio, cur non idem omnino exigere debeat, ac mandans, cujus nomine exigit, & cur de pretio quæri debeat inter cessionarium & cessum, cum emtio adeoque pretium plane separatum negotium sit, quod ad cessum non pertinet, quippe a quo alter non exigit quatenus emtor, sed quatenus mandatarius.

Eodem jure gaudet Cessionarius, licet dominium nominis in eum transferre putes, est enim successor cedentis.

§. IIX. Non desunt tamen, qui hanc procuracionem in rem suam frustra confingi putant, qui proinde hoc argumento se contineci non patientur. Credunt enim potius, superfluam subtilitatem esse, quod venditor nominis adhuc ejus dominus dicatur, emtorque ex eius persona ejusque nomine tanquam mandatarius agere jubeatur: cum verius putent, ipsum pretio soluto fieri dominum nominis, nec ullum jus in debitum venditum penes venditorem manere, adeoque frustra ejus mandatum requiri, cum potius emtor & cessionarius illud, tanquam rem suam, proprio nomine exigere valeat. Cum his non opus est, ut prolixius disputem. Nam & juxta hanc hypothesin cessionarius integram solutionem æquissime postulabit. Cum enim hac ratione fiat successor creditoris, inde quoque universo ejus jure gaudet. Quare cessionarius idem quod cedentem exigendo quam liberando potest, ac proinde debitum exigere vel remittere valer, eaque ratione in omne jus, quod & quale cedenti competebat, etiam accessorium, veluti commodum & lucrum usurarum, si debitum est usurarium, surrogatur, & omnino eodem modo, jure & effectu, quo cedens uti poterat, plenissime gaudet. Lenz. *de Cess. Action. c. 27.* Imo si venditor vel ex re judicata vel ex instrumento quarentigato jus paratæ executionis habet, ille quoque eodem ju-

ju-

jure uti potest. vid. Sand. *de Cess. Action. c. 9. n. 7. & 9.* Inde ergo sequitur, ut, quemadmodum cedenti sine manifesta iniustitia vel minima pars debiti detrahi non potest, sed integra summa solvenda est, ita etiam cessionarius, utpote eodem per omnia jure gaudens, solutionem totius debiti justissime & æquissime postulet.

§. IX. Cum itaque revera cessionarius, sive pro man- *Nec debito-*
 datario sive pro successore habeatur, personam creditoris vel *ris interest,*
 cedentis in debito exigendo representet, hoc debitori suffi- *quantum*
 cere debet ad solutionem illi, eadem fide, quam cedens jure ex- *solverit*
 igere poterat, faciendam. Quantum cedens acceperit, nihil *cessionaris*
 refert debitoris, ut cessus id ne quidem percontari debeat, nisi *us.*
 superflue curiositatis gratia. Non enim video, quid debitoris
 interfit, quantum cessionarius pro nomine sibi cesso solverit;
 fac enim cessionariū cedenti quingentos pro mille a debitore
 adhuc exigendis, dedisse; num debitor sibi aliquam ex villiori
 & modico hoc pretio oriri læsionem queri potest? Sane non
 læditur, si cessionarius mille creditori solvit & tantundem ab
 ipso vicissim exigit, neque ergo lædetur, si totum nomen ab illo
 poscat, qui minus creditori dedit, cum ipse tantum interfit,
 quantum ipse solvat cessionario, non quantum hic præstet cre-
 ditori, quod sive multum fuerit, sive parum, debitor perinde
 est. Quod si ideo, quia cessionarius minus solvit cedenti, de-
 bitor sibi minus solvendum restare crederet, similis esset em-
 tori, qui equo a Mevio pro 50. thaleris accepto, pecuniam
 conventam exhibere negaret, quod forte postea cognovisset,
 Mevium pro equo saltem 20. solvisse, adeoque contenderet, se
 a Mevio læsum non teneri plus ei solvere, quam ipse Mevius
 primo venditori dedisset; quo quidem in casu neminem nisi æ-
 quitate cerebrina proflus occæcatum cum hoc emtore sensu-
 rum puto. Quo itaque pacto contraria ratio in cessionario lo-
 cum habeat, cum utriusque & emtoris eiusmodi & debitoris
 cessi sit eadem causa? Quemadmodū enim emtoris nihil refert,
 quo pretio venditor rem acceperit, sed ipse venditori ad pre-
 tium conventum solvendum simpliciter obligatur, sive illi plus
 sive

sive minus pro re dederit; ita nihil etiam debitoris interest, quid, quantumve creditor pro nomine a se exigendo ab altero acceperit, adeoque pariter obligationi suæ simpliciter satisfacere tenetur, nec æquum est, ipsum suum debitum ex pretio, quo cessionarius illud emit, metiri: cum debitum ipsius suam determinationem, jam habeat, quæ per conventionem inter creditorem & cessionarium non potest alterari, & cum debitor cessus per eam novæ non implicetur obligationi, sed crediti saltem exactio alteri mandatur, vel ut alii malunt, ejus proprietas in eum transferatur.

*Imo etiam
cessionari-
us gratui-
tus recte
totum exi-
git.*

§. X. Porro nempe dubitat, cessionarium gratuitum, ut sibi totum debitum a cedente donatum solvatur, recte a debitore cessio exigere: Perinde enim est, sive pecunia numerata, sive donatione jus ad pecuniam exigendam competens alicui detur: adeoque debitor non majore æquitate contradiceret donationi nominis, quam pecuniæ, si eam ipse creditor exegisset, ac deinde alteri donasset: Quin iniquum esset & voluntati donantis plane contrarium, si commodum quod habere debebat donatarius, in debitorem redundaret, ille vero nullam ex accepto beneficio consequeretur utilitatem. Denique qui habet actionem ad rem petendam, ipsam rem habere videtur. Debet ergo actionem eadem ratione, æque valide alienare posse, ac rem ipsam, ad quam petendam actio competit. At quod juris est in toto, idem quæque juris esse debet in parte. Nec potest ei, cui, quod plus est, licet, id, quod minus est, non licere. Sicut igitur debitor cessus totum debitum solvere tenetur cessionario, licet nullum pretium pro eo dederit, & cedens totam actionem cessionario valide donat, ita huic nec quoad partem nominis opponi poterit, quod pro ea nihil, sed saltem pro reliquo pretium soluerit, & cedens, cum totam nomen gratis relinquere possit, multo magis minori pretio ibidem valide vendendi jus habebit. Quidam enim partem debiti gratis acquirere possit, cui certum est, illud totum ex mera liberalitate relinquere posse.

*Nec ad-
menda Cr.*

§. XI. Accedit, quod societas seu civitas vix consistere possit, certe cives maxime incommodo afficerentur, ni culli-

bet

bet liberum esset rerum suarum arbitrium, quod non minus *ditori occa-*
 locum habet in actionibus quam in aliis rebus, in quibus Domi- *fo actio-*
 nis pro arbitrio versari potest. Nomina enim & actiones quo- *nem ven-*
 que res dicuntur, quæ in commercio sunt, ac emi & vendi pos- *dendi.*
 sunt secundum Ulpianum in *L. v7. ff. de Hered. & Act. vend.* Jam
 sæpe accidit, ut Cajus Lælio certam pecuniæ summam ad bien-
 nium credens citius credito suo v. g. ad prædium aliquod sibi
 per commodum emendum indigeat, quam constitutus solven-
 di terminus appropinquaverit. Quod si igitur Titius ea con-
 ditione pecuniam, licet infra summam a Cajo creditam, tam pro-
 pter annui temporis intercessionem, quam forte ob recipiendi
 debiti difficultatem aliasve rationes Cajo offerat, ut debitum
 Lælii sibi ad exitum biennii statuti exigendum relinquat; certe
 tali occasione maxima creditor adficeretur injuria, si debitum,
 suum alteri cedere nefas, aut non minoris, quam, deductis im-
 pensis & interfusurio, revera valet, vendere licitum esset. Ita
 enim affecti sunt homines, ut vili velint emere, sed vendere
 caro, adeoque vix emtorem interventurus sit creditor, nomen
 quidem venditurus, sed nullum emtori lucrum relicurus. Quo
 ipso contra omnem æquitatem durissima redditur creditoris
 conditio, dum re sua, quo nomen æque ac pecunia inde redan-
 da referri debet, uti prohibetur, cum forte eadem ad venden-
 dum maxime opus habet, v. g. si ipse pecunia maxime indige-
 at, sibi que vix aliter, quam actionem vendendo, consulere
 possit. Quod prudenter animadvertit Legislator Saxonicus
 in *Decis. Elect. Nov. 28.* quando hanc rationem adducit: *Anders*
Theils nicht zu verneinen, daß wann bey ihigen Geldmangeln
den Zeiten und da manchs mal aus böshafter Verschleiffung, manchs
mal aus Armuth die Gläubiger von ihren Schuldner keine Bezah-
lung erheben können, ihren solche Schulden umb ein billiges zu ver-
handeln nicht verstatet, und über dem Lege Anastasiana alzu streng
gehalten werden sollte, niemand sich finden würde, so vor eine solche
Schuldforderung so viel baar Geld als sie in sich hielt, geben wolte,
dannhero die Gläubigere bey ihrer habenden Forderung wohl gar
Noth und Gebrauch leiden müssen. Ex his ergo satis patet, non
 esse

esse cur debitor cessus de pretii pro actione soluti exiguitate conqueratur, sed potius æquitatem suadere, immo ipsam iustitiam postulare, ut integrum debitum cessionario solvat, sive æquo pretio, sive etiam vilissimo comparaverit.

Nec æquum est, venditorem conqueri de contractu libertate inito.

§. XII. Restat, ut videamus, utrum venditorem de damno ex parvitate pretii ab emtore sibi illato conqueri & cessionarium cum debiti vilis emti solutionem integram postulat, in ea exactione quatenus pretii soluti quantitatem excedit, impedire æquum sit. Sed nec venditorem, ob id ad supplementum pretii vel rescissionem contractus agere posse, qui vilius vendendo sibi ipsi præjudicavit, modo consensus perfectus sufficiensque ad substantiam contractus adsit, constat: eoq; pertinet illud Senecæ *6. d. Benef. 15.* ad hocce jus respicientis: *Quid interest quanti sint, cum de pretio inter ementem & vendentem convenerit. Nihil venditori debet, qui bene emit.* Neque bona fides, quæ venditionem tuetur, patitur, neque ulla ratio concedit, ut contractus utriusque consensu initus rescindatur. *L. 8. C. de Resc. Vendit.* Imputet ergo sibi venditor, quod rem suam tam vili pretio, cujus ignarus esse non præsumitur, *arg. l. 15. C. de C. de Resc. Vend. vendiderit.* Non nescius quidem sum, JCtos ad vnum fere omnes, quamvis venditionē propter levissimam causam rescindi posse negare, rescissionem tamen admittere, si per contractum emtionis plus quam iusti pretii dimidium absorptum fuerit; ast vereor, ne jus humanum & pium ejusmodi, quæ illud esse contendunt, ad cerebrinam solummodo pertineat æquitatem, cum æquitas hæc Diocletiana non solum JCtis, ex quorum scriptis Pandectæ congestæ sunt, plane fuerit incognita, sed etiam iidem in ff. sæpius inculcent, tanti valere rem, quanti vendi potest, tantique æstimandam esse, quanti potest emtorem invenire *L. 1. §. 16. ad SCtum Trebell. L. 82. ad L. Falcid.* Ut adeo mirum in modum falleretur, qui pretium rerum ex regulis iustitiæ & prudentiæ ducere vellet, cum illud sola fere opinio hominum & cupiditas constituat, quam si auferas, res plane nullius pretii erit, tanti enim valere rem, quanti stultus eam æstimat, docet proverbium illud notissimum: *Et*
ne

ne jede Sache ist so viel werth, als ein reicher Mann dafür giebt. Quod si igitur alteruter rem suam carius, vel rem alterius vilius æstimat ex opinione alterius, huic per illam æstimationem non fit iniuria, cum utriusque liberum relinquatur, an rem tanti comparare aut alienare velit nec ne. Determinatio enim iusti pretii ex conventionem petenda est, cum ante illam in statu libertatis, quo contrahentes, qua tales, gaudent, non detur certum aut iustum pretium, post conventionem autem iustitia postulet, ut pretium de quo est convenum, solvatur, non obstante promittentis errore. conf. hic omnino Dn. Præf. Diss. de Æquit. Cerebr. L. 2. C. de Rescind. Vend.

§. XIII. Saltem illud certum est, & Romano etiam juri *Conqueri* congruit, eum qui sciens verum rei pretium, minoris vendidit, non potest de læsione queri non posse: cum iniuria sive iniquitas, etiam si de læsione, aliqua subesset, tamen in scientem & consentientem non cadat, qui rem volentique ut alias exprimi solet, nulla fiet iniuria, sed potius sciens mi- qui rem minoris vendit, quam quanti esse scit, donare videatur. *moris ven-* l. 29. pr. de donat. l. 53. ff. de R. J. Licet autem in emtione vendidit, ditione rerum corporalium veram hanc nostram assertionem existiment DD. mirum tamen in modum in actione vendita variant, putantes nullam adesse Constitutionem, quæ innocentem venditorem & cedentem superfluo priveret & hinc sua sponte sequi ipsum quoad residuum actionem suam salvam retinere. Sed cum actionem venditio, saltem quatenus inter emtorem ac venditorem terminatur, æque ac aliarum rerum solo contrahentium, venditoris scil. & emtoris, consensu perficiatur, salva sententia quoque nostra manet, & rationes supra jam adductæ, evincunt, eorum sententiam qui contrarium defendere student, imaginaria nisi æquitate.

§. XIV. Neque opus est, ut plura hic verba faciamus, *Certa igitur est regula æqui-* cum quod juris est circa creditorem & debitorem, illud quo- *tais, debi-* que obtineat in cessionario & debitore cello: persona enim *torum ces-* exactoris mutata non statim rem quoque mutari censendum *tionario* est. Ipsa enim obligatio eadem per omnia manet, nec nova *civis in* varuti in delegatione; Cujus effectus est ut debitor delegatus *solidum* prin. *teneri.*

principalis debitor creditoris cui delegatus est, existat, & sic exceptionem nullam, quam poterat opponere deleganti, secundo creditori opponere possit: vid. Stryk *in Caut. Contr. Sect. 4. c. 2. §. 4. inf.* In cessione vero omnes exceptiones, quas contra cedentem habet, salvæ quoque sunt contra cessionarium. Müller *ad Struv. Exerc. 47. th. 65.* Cum itaque hicce contractus ipsius debiti naturam nullatenus alteret, sed tantum exactionis executionem in emptorem transferat, nec tendat in debitoris præjudicium, utpote qui non ad aliud obstringitur, quam antea ex jure firmissimo tenebatur cedenti, nec etiam firmius obligatur; sequitur necessario, & certissima æquitatis ratione nititur regula debitorem cessionario tantundem præstare debere, quantum cedenti, adeoque non nisi integra nominis solutione liberari.

Argumenta contra æquitatem cerebriam redolentia: 1.) odium ingeniorum litigabundorum, lites que alienas captantur.

§. XV. Contra hæcenus a nobis demonstrata exceptiones non pauca a dissentientibus adferuntur sed eas cerebriæ æquitati ortum debere ex sequentibus clarius patebit. Age videamus, quidnam primo loco in medium asserere soleant? Contendunt nimirum, huic Constitutioni Anast. locum dedisse odium ingeniorum litigabundorum, cum enim natura nostra recte instituta litibus abhorreere debeat, suspicantur ad lites formatum ingenium esse, quod alienas lites captat, ut aranea muscas vid. Brunnem. *de Cess. Act. c. 1. n. 13.* talesque redemptiones litium alienarum, quas Cujacius *Lib. 16. Observ. 16.* societates futuræ victoriæ conventas inter Dominum & procuratorem definit, jure prohibitas & odiosas esse per *L. 15. C. de Procurat.* adeo ut ne sumtus erogatos quidem repetere liceat. Cujus sententiæ rationem addunt, quod ejusmodi susceptio litis alienæ ex fonte rursus cupiditatis & ex avaritia oriatur, cum per eam emptori præda ex aliorum jurgio quaeratur *cap. fin. X. de alien. jud. mut. caus.* Contra dignum laude virum lites fugere urgent, unde etiam vorum execrandi lites laudabile appellatur *cap. 2. X. de Verb. Signif. conf. hic Lenz de Cess. Act. c. 8. memb. 7. n. 10.*

§. XVI.

§. XVI. Sed quicquid hic dicant DD. nunquam tamen e-
 vincunt vel speciem injustitiæ hic adesse: justitia enim jubet,
 jus suum cuique tribui, quod cum Creditori denegatur, ille
 que vexationibus Debitoris solutionem debiti protrahentis
 exponatur, liberum ipsi erit cognita debitoris malitia, quocun-
 que modo eum ad solvendum cogere, qui enim jure suo utitur,
 nemini facit injuriam: Ut potius injuria Creditori a parte De-
 bitoris fieri recte dicatur. Proinde licitum est illa, quæ nobis
 ex jure perfecto debentur, si denegentur, a denegante rigidio-
 ri etiam exigere modo, malum enim quod quis sua culpa sentit,
 injuria dici non potest; id autem sive ipse quis faciat sive per
 alium, unum est idemque, vanumque est odium quo quidam
 hunc jus suum per alterum prosequendi modum, eidem annexam
 jus alterius exequendi rationem afficiunt: Debiter enim,
 qui se debere fatetur, ad solutionem licite compelli potest
 sive per ipsum creditorem sive per alium ejus nomine, cum in
 mora sit constitutus, quæ ipsi commodum afferre non debet.
 Itaque creditor juste actionem vendit. Vendere vero non potest,
 nisi alius emat. Cur ergo injusta censeatur emptio rei, quam
 aliter licite vendit, & per quam tercio nulla fit injuria? Porro
 non statim lites affectare dici potest, qui forte cedentis actionem
 contra cessum suscipit, cum a cedente rogatus esse queat,
 quia illius multum interesse potest, pecuniam præsentem licet
 debito minorem, a quovis accipere, quam rixarum tædio rem
 suam familiarem negligere, unde certo patet, nec contra regulas
 decori hic quicquam committi, quæ jubet ut aliis faciamus,
 quod ut nobis fiat aliquando optare possumus. Multo minus
 contra naturalem peccat æquitatem res alienas justis remediis
 sibi acquirens, quale est cessio juris, quod alius in eam rem
 habebat, cujus acquisitio juri nullo adversatur. Impri-
 mis cum debitori cessio nulla fiat injuria, neque enim redditur
 pauperior, dum plus exsolvere non tenetur, quam quod revera
 debuit creditori cedenti.

§. XVII. Potius contrarium dicendum existimo, debi-
 torem scil. cessum lites affectare, cum admonitioni Creditoris
 C

*Resp. a) Li-
res alienas
in se trans-
ferre non
injustum
est, & ne
quidem
semper in-
decorum.*

*Resp. b)
Magis odi-
vel osi sunt de-*

bitores qui non nisi iniuste inięrum, quod debent, solvere detestantur.

vel cessionarii amicę, ut debitum solvat, morem gerere detestans dilationem quandam ex processu quarit. Hoc vero cum Creditori non parum molestię creare possit damnumque ei inferre maximum, potius odio justo talis erit prosequendus debitor, qui integrum quod debet solvere nolens, revera alienis fortunis inhiat, suęque utilitati maximo cum alterius detrimento consulere studet. Quocunque enim modo res consideretur, tamen apparebit, nullam aliam causam adesse, quę ad cedendum alteri actionem suam possit impellere, Creditorem, quam vel commodum quoddam aut loci aut temporis aut aliarum circumstantiarum vel denique ipsam morosum & ad solutionem difficilem debitorem. Ut tali modo quid pro quo, ut ajunt, sumere, quam odiosis Debitoris retardationibus locum dare malit. Jure igitur odiosus haberi meretur debitor, qui id agit, ut invito creditori remissionem debiti cum summa injustitia extorqueat, prę cessionario, cui dominus nominis sua sponte aliquid de justo pretio remittit. A deoque etiam si Cessionarius odio dignus esset, non tamen quicquam ideo in eum statuendam esset, quod faveret debitori majus odium merenti.

Argum. contrarium 2. Multiplicatio litium transactionibus facile sopiendarum nisi majus debitum minore pretio cedatur.

§. XIX. Speciem aliquam habet, quod secundo loco excipiunt dissentientes, certum esse & experientia probari, seculo nostro, quod redemptoribus litium nimis abundet, lites in infinitum fere multiplicari, cum e contrario multę per transactionem possent sopiri, nisi alii cederentur, qui a transactione alienior est. Cui rationi suę pondus accedere existimant, dum pergunt, creditorem minus difficilem habiturum esse debitorem, si ipsi tantum de debito remitteret, quantum cessionario remittit: vid. Brannem. *de Cess. Act. c. 1. n. 10.* Pręterea urgent, perversissimum esse hoc hominum genus, qui adeo litibus sunt affecti, ut malint vel adversarium perdere, quam ad amicabilem venire compositionem. Bonos viros malle re aliqua carere, quam molestia judiciaria vexari, pręsertim quando vident sacrosantas justitię officinas ubique conspurcatas. Oldendorp. *Class. 1. art. 11. n. 13.*

§. XIX.

§. XIX. Sed bona verba, quæso! ne summa creditorem afficias injuriis, licet magna æquitatis ratione philosophiam istam niti credas, dum inculcas, nihil æquius esse quam odiosum procedendi modum omnino execrari, litesque fugere. Quis enim occasionem tanto malo præbet, nonne ipse debitor? Quod si ita est, uti negari non potest, æquius certe imo utilius est, hunc ad solutionem nominis per promptam adigere executionem, quam concedere, ut ex mora damnum creditori inferatur, litesque in detrimentum Reipublicæ amplius justo excrescant. Neque opus est transactionem in causa justa quovis modo promovere, tali enim modo maxima fieret injuria creditori, cum non totum ad illum, quod debetur, perveniret nomen, sed reliquum ipsi debitori remaneret. Unde ipsæ leges ad essentiam transactionis adeo requirunt rem dubiam & litigiosam, ut sine his transactio nulla procedat. *L. 38. C. de Transact. conf. Gerard. Noodt Lib. de Pact. & Transact. cap. III. & si facta proponatur, ipso jure nulla & invalida fit, destituta quippe & sine & forma & materia transactionis. Unde transactionem mariti de nomine uxoris liquido, ex hoc capite irritam pronunciatam fuisse in camera Brandenburg. testis est Brunnem. ad L. 1. de Transact.*

§. XX. Quare non nego, quod compositio svaderi debeat partibus, si causa incertum exitum habere, neque ad liquidum deduci queat: attamen hoc casu ex cessione nihil damni orietur cesso, cum eo in casu iisdem transactionem initurus sit conditionibus cessionarius, & tam libenter iturus sit ad arbitrium, aut etiam quavis tolerabili pactione tot molestias sit redempturus, quam ipse fecisset cedens: Neque hoc modo plus lucrabitur cessionarius quam ipse lucratus fuisset cedens: cessus quoque non majus damnum inde sentire poterit, ex rationibus supra jam dictis, quam si cum ipso transactionem iniisset cedente, tanquam priore suo creditore. Forte quoque facilius transiget cessionarius exiguo lucro obtento, quam ipse creditor, qui, nisi ex justa indignatione debitori omnem remissionem denegandam crederet, sæpe non cederet actionem,

Resp. a) in causa justa utilius est promptam executionem, quam transactionem quovis modo adjuvare.

b) Si causa ad liquidum deduci nequeat, nihil lucrabitur cessionario. Cessus & iisdem conditionibus transiget, quibus cedens.

fed transfigeret. Itaque ipsorum adversariorum suppositio ostendit, cessione prohibita impediri magis, quam promoveri transactiones, quam non sufficit facile iniri posse a creditore, quamdiu ipsi fateri coguntur, eundem nolle, ac ideo actionem potius vendere. Quod si prohibeatur, probabile est, ipsum malle litem per procuratorem agere, quam transfigere.

Resp. o) Ita removebitur major injusstitia debitoris, qui facile creditorem lites exequantem ad integram iniquam transactionem compellet, nisi huic liceat alteri nomen pro lubito valde cedere. §. XXI. Quod si vero creditor de justitia suae causae certus sit: minime debet vel directe vel indirecte ad transigendum compelli. Nam & Leges repugnant, quae transactionem de re certa prorsus improbant, ut jam dixi, & iniquissimum foret, eum, cujus justa petitio potius prompta executione juvari, pro viribus debet, jure suo etiam pro parte privare, quod necessario fit, quoties transigere cogitur. Sane hoc pacto debitoris adjuvaretur injustitia, qui transactione liberatur a restitutione, quam integram quod debebat nominis, imo quod majus adhuc est, via illi sternitur ad vexandum creditorem, is enim, si ex justissima quoque causalitem quolibet modo evitare non permetteretur creditori, non prius soluturus esset debitum, imprimis si sciverit creditorem molestias judicarias litesque execrari, quam rixas faciendo creditorem compulerit, ut lite renunciata iniquam potius ineat transactionem. Quam tamen iniquitatem ne utiquam concedendam puto, & aequius esse existimo manifestae huic iniustitiae quovis modo obviam ire, quam corvis veniam dare, ut captentur columbae, & redemptiones litium si minus laudabiles, certae nec injustae, impediuntur. Illud vero facillime fiet, si voluntas liberrima creditori relinquatur, ipsique nomen, quocumque modo velit, ad alium transferre liceat.

Argum. contrar. 3. In honestum cessionarii certamen de lituro ex alieniis liti- bus captando. §. XXII. Sententiam suam confirmaturi tertio excipiunt, cessionarios qui pauculo dato majus nomen emunt, de lucro certare & modum acquirendi exercere in jure nostro non adeo honestum; hinc illos Imperatorem ipsum homines inhabitantes bonis alienis & fortunis vocare: ceterosque item Juris auctores causarum sculitium vitiligatores, interceptores ac quadruplatores appellare, eosque tanquam inciviles ac malorum artium artifices incessere: Sand. de Action. Cess. cap. XI. §. XXIII.

§. XXIII. Sed ego non video qua ratione tale lucrum in-
 honestum dici possit, cum hic nullus addit ex parte cessionarii co-
 actio, sed libera creditoris cedentis voluntas. Et sane cum talis
 cessio eodem consideranda sit modo, ac emptio venditio rei cor-
 poralis, lucrum si quod est, inhonestum dici non poterit, *sentiente,*
 cum lucri causa omnes contractus fiant, præcipue emptio ven-
 ditio l. 25. §. 1. ff. de O. & A. atque in ea aperte obtineat, quod Se-
 neca ait: *Absque spe questus luget mercatura.* Pertinet huc quod & pericu-
 Imp. in l. 8. C. de Rescind. Vend. dicunt: Quod videlicet & lum & cū-
 emtor viliori comparandi & venditor cariore difrahendi *ram a Ces-*
 votum gerentes, ad hunc contractum accedant, vixque post *ionario*
 multas contentiones paulatim venditore de eo quod petierat *gratis sub-*
 detrahente, emptore autem huius quod obtulerat, addente, ad *re iniquum*
 certum tandem consentiant pretium. Simile est illud Augusti-
 ni l. 3. de Trinitate: *Commune est omnium desiderium a natura, cuiusquar-*
vili emere, & magno vendere. Hoc innatum & naturale est ha-
 ic contractui, ut non per dolum & machinationem sed per *injuriam ac-*
 tuam & tacitam contrahentium indulgentiam & consensum
 sese invicem ultro circumveniant, cum venditor laxat & remit-
 tit aliquid de pretio, quod destinaverat, emtor vero prius ob-
 lato adjicit, idque commerciorum usus & necessitas patitur,
 neque est rationi naturaliter repugnans. Satis itaque osten-
 sum existimo, quod omnia hic dependeant ab ipsorum, contra-
 hentium voluntate neque inhonestum sit, volente ita credi-
 tore cedente actionem viliori emere pretio, & optimo iure
 pertinere ad cessionarium, quod ex nomine cessio lucratur, fru-
 straque disputari, si meram æquitatem sequaris, cuiusnam residu-
 um sit tribuendum, Debitori? Cedenti l. Creditori? an Fisco?
 cum enim integrum nomen venditum sit, illud quoque ad em-
 torem pertinebit, unde ipse idem honeste poterit exigere.

§. XXIV. Sed quorsum multa de honestate ejusmodi *b) sufficit,*
 emtoris verba facienda sunt, cum in hanc inquirere debitor ne-
 que ex regulis justii debeat. *illud sal-*
 Disquirendum enim hic tantum *tem non*
 est nullo justo repugnet, quod cessionarius pro viliori l. vilissi-
 mo pretio a cedente debitum cessum accipiat, id quod cum fie-
 esse.

ret, quando cessionarius cedentem ad vendendam actionem vel nomen vili pretio, cogeret, quo casu tertius tamen læsus dici non posset; si vero cedens libera voluntate aliquid remittit, ei nullum damnum infertur, quia forte pecunia præsentis majus sibi lucrum quærere potest, quam si post aliquod tempus pecuniam acciperet, & sine singulari sua utilitate expenderet. Imo licet cedens mediante pecunia accepta nihil lucretur, sibi imputare debet, quod vilius vendiderit nomen pretii majoris. Adde quod nec pluris sit debitum cessum, quam quanti venditur, nisi quis cerebrina quadam æquitate inductus aliud dicere velit; sed caveat quoque, cui ita ratiocinari placet, ne pretium æquale nomini vendito ex quantitate quæ debetur, æstimans, summam committat iniquitatem, cum vera æquitas laboris & periculi quoque rationem habendam esse suadeat. Alio enim pretio emi potest nomen debitoris potentis, & rixosi, seu difficilis, alio nomen debitoris facilis, alio nomen debitoris divitis, alio inopis, alio nomen certum & sine periculo, alio nomen dubium & litigiosum & cum periculo: quæ verba sunt Scaccia a Brunnem. citata *cap. I. de Cess. Act.* nec quisquam merces dubiis adhuc commissas undis tanti emit, quam si sint in portu. Imo maxima iniquitas esset, solummodo velle, ut omnia pericula, labores atque curæ gratis suscipiantur a cessionario, nihilque utilitatis illi exinde resultet. Licite igitur, nec dissentientibus plerumque iis ipsis, contra quos hæc scribo, in æstimatione nominis ratio habetur impensarum, dilationis, periculi & curæ in exactionem impendendæ. His vero pretium commune nullum statutum est, sed id justum erit, quod partibus tale videtur. Nec igitur pluris valere censetur nomen, quam quanti illud vendit creditor, qui, si quingentos thaleros præsentis ob singularem ab omni lite averfionem pluris æstimat, quam creditum mille thalorum, cessionarius id licite tanti ab eo emet, ac dimidium juste lucrabitur, licet ipse forte molestias ea occasione subeundas leviores æstimet, quam cedens. Imo quamvis emtor sive cessionarius sine omni difficultate aut minoribus sumptibus & labore debitum venditum exigere

gere & consequi posset, ipse tamen pretium debito minus solvens, propterea non statim injusto pretio illud emere, videtur, perinde ac ille qui equum indomitum & ferocem, quem ea de causa alii emere recusant, vili pretio emit, sciens peculiarem modum illum domandi, ut utilissimus postea sit, non injuste emere dicitur. *Lauterb. de hered. l. act. vend.*

§. XXV. Dissentientium ratio potius in debitore cessio) *Contra* obtinebit, qui merito inhonestus dici potest, cum partem de-*debitor cessio*biti quæ ad illum nulla pertinet ratione retinere invito credi-*sus de par-*tore audeat. Res manifestior fiet, si exemplum debiti cujusdam *te debiti,* cessi intueamur. Ponamus igitur aliquem pecuniam accepisse *invito cre-*mutuo, idque nomen a creditore alteri vilius venditum fuisse, *ditore, re-*debitorem vero illud integrum solvere nolle. Hic creditor *inenda,* hac sub conditione suam dedisse censendus est, ut id ab altero *non solum*constituto tempore recipiat, adeoque summe ingratus jure ha-*inhoneste*beretur debitor, qui hoc facere detrectaret, cum certum sit, *il- sed & inju-*lum eo tempore quo mutuum accepit, aut in maxima fuisse ne-*se certat.* cessitate atque indigentia, aut saltem utilitatem vel voluptatem percepisse ex ea re ob quam cum altero contractum inivit: nec enim conditio rerum humanarum, aliter sæpe fert, quam ut multarum rerum necessariorum egentes aliorum imploremus auxilium, quemadmodum autem æquum est cuiuscunque, quantum quidem sine majore incommodo nostro fieri potest, succurrere, æquum quoque est, ut his cui hac ratione auxilium latum est, suæ satisfaciatur obligationi, eamque eodem modo tollere curet, quo antea obstrictus fuit, nam & hoc sensu recte dicitur *ex* L. 35. ff. de R. J. *Nihil tam naturale est, quam eo genere quicquid* *dissolvere quo colligatum est.* Nemo enim in mutuo rem donare vult, nemo donari credit, ubi vero nulla donatio, ibi restitutio in eadem quantitate & qualitate est necessaria. Ratio enim postulat, ut quod unus accipit, nec alter donavit, restituatur. Si autem jam debitor cessus partem solvat cessionario, partem autem invito Creditore sibi retineat, lucrum quod ex denegatione solutionis integri nominis ipsi advenit, neutiquam dici poterit honestum, cum honestati nihil æque sit contrarium, quam sibi

ex

ex aliorum in vitiorum, nec ulla solita ratione obstrictorum bonis quaerere utilitatem. Unde nemo non videt tali in casu debitoris improbitatem atque malitiam alterum laedendi, cum in promissis atque contractibus aliud ore promptum aliud pectore clausum habere non viri boni sed scelesti hominis sit: vid. Henr. Uffelm. *tr. de jure quo homo homini in sermone obligatur* cap. 13. §. 19. *thes. 3.* & in executione parem perfidiam committat, qui postea non praestat, quod ab initio serio promiserat: ut ita verissimum sit, hujusmodi debitorem non solum inhoneste, sed & injuste agere, qui Creditoris jus acquisitum in dubium vocat, & promissa non servat.

Argum. contrar. 4) Deterior conditio debitoris ex consuetudine cessionariorum duritie, auctoritate ac rerum forensium peritia.

Resp. a) Certus creditor jure suo, incertus frustra, durus est.

§. XXVI. Pergunt 4) Debitoris conditionem multis modis fieri deteriorem, quod plerumq; cessionarii sunt potentiores auctoritate & peritia rerum forensium; & duriores ipsis cedentibus: Brunnem. *cap. 1.* Nam ideo plerosque vendere nomina, quia lites execrentur, & malint aliquid perdere, quam processibus implicari, de quorum exitu propter exiguam suam in foro auctoritatem & in actionibus caute peragendis dexteritatem potissimum desperent. Contra emtores nominum caliditati in rebus forensibus acquisitae plerumque confidere, & ideo alienas lites redimere, quod sibi ex peritia processus & potentia victoriam promittant, indeque ideo maximum lucrum sperent, quia durissime jus cessum exequi, nec nisi ultimo obulo soluto debitorem dimittere decreverint; ab ejusmodi vero corvis debitorem cessum ne quidem sine periculo servare posse, quod ipse creditor forte religioni sibi duxisset, petere. Nec causa justitiam pauperi reo satis praesidii semper praestare: caudicorum enim malitiam quotidie adhuc excrescere, quibus semper in more positum, astutiis suis saluberrimas circumire leges, & tandem arrodere multifariis limitationibus & restrictionibus, donec propositam attigerint metam.

§. XXVII. Sed parum hoc argumentum nos stringit, nullam enim causam cessus debitor habet de duritie cessionarii conquerendi, si debitum sit certum, cum eo in casu creditori liceat, si solutio denegetur, rigidiori quoque nomen exigere modo;

modo; vt taceam libertate hac adempta morosos debitores sæpe creditores credito emuncturos, idque tanto facilius, quo magis multi lites abhorrentes parte nominis, imo toto potius carere debito, quam negotia sua magis necessaria negligere & dies noctesq; summis torqueri anxietatibus malint: in aperto enim est, plerumque litibus adesse animos exulceratos, vastras artes, impendia, odia, avocationes a negotiis, quo facto cum iactura creditorum debitores non possent non sæpius contra jus fasque locupletari. Consultissimum itaque est, qua fieri potest ratione ad solutionem compellere debitorem, quoniam alias verendum, ne iniusticia in tempestivo æquitatis studio augmenta sumat. Contra, quamdiu debitum ad liquidum haud perducitur, frustra metuitur durities cessionarii, qui nihil agit urgendo, quocumque velit modo, solutionem debiti: non majori enim iure utitur quam ipse cedens, ut inde sit nomen ad petitionem creditoris executioni mandari non possit, nec ad cessionarii instantiam major rigor locū invenire queat.

§. XXVIII. Frustra quoque queruntur de cessionarii *Resp. b) Peritia forensi*, cum creditor per quemcunque debitū suum, *in rem sua*, exigere queat, praxi enim non adversatur, quo *missis non im-* omnis qui rerum suarū habet administrationem in *pedis, quo-* bus causis Procuratorem constituat, eiq; jus det agendi omnia *minus quis* quæ in ea re ab ipso Domino agi possent, quin ipsi citato & ad *Procura-* iudicem vocato liberum est, an ipsemet an per Procuratorem *tor fiat in* comparere ac litigare velit. Si itaq; dexteritatem in proces- *rem Credi-* sibus peragendis verearis, non minor a creditore ipso, utpote *toris: Ergo* qui pro arbitrio constituere potest peritissimum procuratorē, *nec obflare* metus est. Si vero Advocatus callidissimus constitui potest *debet, quo* Procurator in rem alienam, non video quid obster, quo minus *minus fiat* idem fiat Procurator in rem suam, qui scilicet non tam alienum *Procura-* quam proprium negotium administret, dum actiones cessas *tor in rem* sibi que mandatas in suum duntaxat commodū & emolumentum *suam seu* tum exercet. *L. 4. C. de Proc.* A Procuratore autem in rem su- *Cessionari-* am hoc intuitu nihil differt Cessionarius, in quem cessione no- *us.*

D

men

*c) Auctori-
ta ces-
sio-
narii vel
tantum non
est, vel po-
tentior em
facit ces-
sionarium,
qui ex alio
capite re-
moveatur,
adeoque ad
hanc Le-
gem non
perinet.*

*Argum.
contrar. §)
Novae lites
debitorem
involven-
tes.*

*Resp. a)
Controver-
siae de legi-
timatione
vel ces-
sionario &
mandata-
rio in rem
alienam
communes
sunt vel ex
L. An. pro-
pullulant.*

men aut actio transfertur, vid. Muller *ad Struv. Exercit. VII. lib. 26.* Eidem ergo non inique nomen ceditur.

§. XXX. Neque est, quod deterio-rem debitoris conditionem esse putent ob cessionarii auctoritatem, quae vel tantum non est, ut debitor illam exhorrescens ad solvendum iniquo quodam modo compelli possit, vel si revera cessionarius sit potentior, in alibi debitori cautum est, ne eius potentia fraudi atque molestiae ipsi sit. Nam generaliter ob ipsam cessionarii potentiam non attentio pretio prohibita est, actionem cedere potentiori, quod qui faciunt dolose, non partem nominis sed totam actionem amittunt, eaque exceptio amissi crediti etiam cessionarium repellit, imo is quoque ob hanc litem redemptionem puniatur, vid. *tot. tit. C. ne sic. potent.* Satis igitur hoc casu sine Lege Anastasiana debitori cesso prospectum est contra hanc iniquitatem, eaque ad nostram constitutionem plane non pertinet, sed alio eoque efficaciori juris remedio coercetur.

§. XXX. Nec magis obstat quod §) in medium afferunt, novis ac magnis litigiis hac ratione reum involvi, fieri enim posse, ut v.g. debitor contra creditorem habeat exceptiones, quas sine dubio admittere teneretur creditor, si ipse ageret, cum contra debitor post cessionem ampliori in rixarum campo constitutus, cessionario easdem opponere nequeat, Brunnem. *tr. cit. c. i. n. 16.* nisi super ipsa earum adversus cessionarium admissibilitate tædiose litem aleam subire velit, & quae sunt aliae controversiae, quae ex cessionibus actionum resultant, ac debitor non raro gravi & quasi novo processu induunt.

§. XXXI. Sed quod ad controversias attinet, quae circa legitimacionem moveri possunt, verum est, quod si quis alterius nomine agere velit, in iudicio non admittatur, nisi se prius sufficienter legitimaverit in tantum ut exceptio: *tua non interest*, cui libet obstat agenti. Hinc procurator in rem suam ut statim in litem principio mandatum sufficiens habeat, vel probatione venditionis instructus sit, necesse est, quo se ad causam legitimare possit: haec tamen controversiae, quae circa legitimacionem cessionarii tanquam mandatarii ventilantur, magnam par-

partem ad mandatarium in rem suam pariter pertinent, adeoque ad prohibendam vel restringendam cessionem frustra alegantur ab iis, qui procuratorem ab actore constitui licitum putant. Ita enim nihil interest debitoris, utrum detur procurator in rem creditoris, an in rem propriam. Reliquæ controversiæ de legitimatione cessionarii, quatenus tanquam emtor nominis cõsideratur, ex negotio indole minime fluunt, sed per se cessarent, si debitor totum debitum indistincte solvere compelleretur. Adeoq; ea cessio per se non præjudicat reo, sed lites ea occasione natæ, ex ipsa Lege Anastasiana originem ducunt, quales sunt: An de reali ac naturali muneratione iusti pretii sufficiat constare ex confessione cedentis & cessionarii? An licitiæ sint cessiones inæquali pretio vel pretio non probato consentiente debitore factæ? ut alias taceam, quarum plures infra §. 52. referam. Ex his igitur quis non videt, omnes ejusmodi quæstiones locum non habituras, nisi lex ipsa Anastasiana iis movendis locum daret. Unde per se patet frustra ad eas provocari, ubi quæritur de rationib; æquitatis quibus ipsa Anastasii constitutio niti debet, & de incommodis quibus præcavendis eadem opposita censetur.

§. XXXII. Aliæ vero controversiæ plures temere a Do-
 etoribus moventur nec nos remorari debent, utpote nullius
 momenti. Nam ut maneam in exemplo §. 30. adducto, perpe-
 ram aliqui docent, plus juris in cessionarium transferri, quam
 cedens habuit, dum cessionario negant obtinere exceptiones ex
 persona cedentis debitori competentes, si cessionarius ex sua
 propria persona instituat actiones utiles. Sane nomina illa a-
 ctionum directarum ac utilium tantum ad processum formu-
 larium Romanorum dudum sublatum pertinet. Quoad effe-
 ctum inter utrasque nihil interest *L. 47. §. 1. ff. de Negot. gest.* Ita-
 que nec hic aliquid operari poterit hæc distinctio. Neque ergo
 ulla ratione deterior redditur per cessionem debitoris con-
 ditio, sed si tollantur differentiæ imaginariæ, idẽ omnino juris
 est in cessionario, quod in cedente: vid. Titius *observat. Lau-
 verbachian. observ. 52.* adeoque damnum quod frustra metuitur,

nihil quoque ad restringendam debita vendendi libertatem confert.

Resp. c) §. XXXIII. Quid quod majus est, libertate actiones vel nomina cuicumque cedendi plenissime relicta, multæ cessarent lites quæ circa mandatum quoque moveri solent e. g. an mandatarius alium possit substituere? an si Procurator alium substituerit, & substituens moriatur, substituti officium finiatur? *Contra*, si Procurator primus substituerit alium, an respectu hujus possit fieri reuocatio? an hoc l. illud negotium requirat mandatum speciale? quorsum alii 47. casus, alii 97. alii 24. afferunt. Porro disquirunt, an morte mandantis seu Domini extinguatur mandatum? vel an Procurator continuare possit, aut teneatur, officium suum? an heredes defuncti noviter mandare debeant? an sufficiat prius confirmare? Quo tempore Procurator renunciare possit? quomodo renunciatio fieri debeat, an ore tenus l. scriptis? Quanam sit iusta causa renunciationis mandati? Omnibus hisce litibus liberatur debitor cessus, quoties creditor mandatarium constituit in tem ipsus, eique actionem cedit. Cessionarius enim instar domini in utilitatem propriam agit gaudetque actione utili suo nomine, nec triticis istis, sine quarum exacta observatione nec debitor cum nudo mandatario tuto agit, adstringitur. *Vid. l. c. i. de procur. in §. 17. in fin. X. d. iurej. Sand. d. Act. Cess. c. 9. n. 3. 4. Muller ad Struv. Ex. XXIII. ib. 79. not. B.*

Resp. d) §. XXXIV. Nec sufficit hic animadvertisse multas controuersias cessione tolli, sed in eo etiam melior redditur debitoris conditio, quod non solum ex cessionarii sed simul ex cedentis persona exceptionibus gaudeat: Nam exceptiones cedenti obstantes, obstant quoque cessionario, eique recte a debitore cesso objici possunt ut §. 32. dictum. Præterea & illis uti poterit debitor cessus, quæ ab ipso cessionario ortæ sunt, ita poterit debitum, quo cessionarius ipsi tenetur, compensare, & quicquid illum ex proprio debito agentem repelleret, aduersus ipsum urgere. Imo si eadem actio plus semel cessa & ab uno in alterum translata fuerit, debitor aduersus ultimum cessionarium

finarium, qui exactionem facit, compensare poterit, quicquid singuli cedentes ei vicissim debuerunt, quemadmodum iudicatum fuisse refert Sand. *Lib. 3. Tit. 17. def. 2.* Quis ergo non videt, non modo nullum damnum, sed etiam commodum aliquod ex cessione redundare in debitore cessum?

§. XXXV. Urgent 6) contra sententiam nostram, configurationem de qua sermo est, esse iustissimam atque æquissimam ob simulationes, quæ in cessionibus & redemptionibus licium esse solent, Brunnem. *lib. cit. cap. 1. n. 16.* cum instrumenta cessionum rem plerumque aliter narrent, quam vera contigit, quandoquidem qui lites modico pretio redimunt, majoris summae soluta confessionem a cedentibus impetrant, aut loco venditionis fictam aliquam donationem substituunt, & quæ sunt alia artificia ejusdem generis. Jam ejusmodi simulationes & dissimulationes in fraudes desinunt, quibus jura minime favent, sed potius omni modo adversantur. Unde ipsæ simulationes in jure pro odiosis habentur.

§. XXXVI. Sed quam isti adferunt rationem excludendi simulationes, nullo nititur fundamento, cum verius dici possit, eas sublata Lege Anastasiana per se nullum habituras locum. Quid enim quæso his magis occasionem præbet, quam ipsa prohibitio actiones suas libere alienandi atque cedendi, hac contra cessante necesse non erit ut quis aliud agat, aliud vero agi simulet. Quod si enim non attendatur quantitas pretii, sed cæssio quomodocumque facta sustineatur pauci verebuntur, rem prout gesta fuit, narrare, & venditionis, prout revera facta est, confessionem utpote sibi innoxiam edere. Saltem nemo falsum pretium allegabit, sed si verum ignorari malit, plane tacebit quantitatem, cujus expressione absque Lege Anastasiana, minime opus est, modo venditor se pretium conventum accepisse fateatur. Tum enim ipse nihil amplius petere poterit, nisi exceptione solutionis in continenti liquida velit repelli. Debitor vero solvere jubebitur, sive nomen per donationem, sive alio quocumque titulo, sive magno pretio sive exiguo, fuerit cessum.

D 3 §. XXXVIII.

Argueret. contrar. 6) Simulatio-nes sic intervenientes alias odiose.

Resp. a) Ea per se cessant sublata Lege Anastasiana.

*Resp. h) De-
bitori officium in solu-
tione facien-
ti nihil
præiudicat.*

§. XXXVII. Deinde frustra urgetur simulationis odium, quoties causa odii cessat. Neque enim per se & sua natura improbanda est omnis simulatio ac dissimulatio, cum dudum luce meridiana clarius demonstratum sit a scriptoribus juris naturæ, falsiloquiū in se indifferens esse, & pro diversitate circumstantiarum aliquando quidem recte damnari, sæpe tamen etiam licitum immo nonnunquam laudabile esse. Itaque cum demum odiosa est simulatio, cum alterum lædendi occasionem præbet. Hic vero nemo læditur, adeoque vitio verti non potest cedenti ac cessionario, si ad vitandam iniustam invidiam & querelas debitoris male fundatas aliud simulent, quam revera gestum fuit. Nam debitoris cessi, ut sæpius dictum est, plane non interest, qua ratione inter creditorem eumque, qui ab eo causam habet, fuerit conventum. Debitor enim obligationi suæ iusto modo satisfaciens & debitum solvens nullum damnum metuerè potest, quicquid etiam cedens & cessionarius faciant, siue in cessione simulatio aliqua interveniat siue simpliciter consistantur, quomodo ea facta sit, siue cedens nihil pro debito cesso accipiat siue multum siue parum, siue cessionarius lucrativo siue oneroso titulo debitum in se transferri curet.

*Argument.
contrar. 7) 7) ob-
Animus ve-
xandi debi-
torem.*

§. XXXVIII. Ast nondum hic subsistunt adversarii, sed que fiant vexandorum debitorum causa, experientia enim fati testari, alterum altero esse vehementiorem in exigendo, & prosequenda executione, præsertim si transferantur in vitiligatores aut etiam Procuratores forenses, similesque qui sibi ipsi patrocinari valent. Franzk. *Lib. 1. Resolut. VIII.*

Resp. Vexari non potest debitor ad solvendum paratus, cum soluto debito tota lis cesset, & omnis obligatio, qua creditore obstrictus erat, absque ulla difficultate aut vexatione hac ratione finiatur? Quod si autem hoc facere detrectet, quid obstat, quo minus creditor, quocumque potest modo ad suum sibi reddendum illum cogat, si per amicabilem admonitionem obligationi satisfacere nolit? Tali enim casu luce meridiana clarius est, debitorem denegatione vel protractione solutionis nihil aliud vel-

§. XXXIX. Ast quæso, qua ratione vexari poterit debitor ad solvendum paratus, cum soluto debito tota lis cesset, & omnis obligatio, qua creditore obstrictus erat, absque ulla difficultate aut vexatione hac ratione finiatur? Quod si autem hoc facere detrectet, quid obstat, quo minus creditor, quocumque potest modo ad suum sibi reddendum illum cogat, si per amicabilem admonitionem obligationi satisfacere nolit? Tali enim casu luce meridiana clarius est, debitorem denegatione vel protractione solutionis nihil aliud vel-

velle, quam ut vexationibus suis iniquum lucrum cum damno *credito-*
 ac incommodo creditoris quærat. Tunc vero ipse sibi impu- *rem, meri-*
 tare debet, si per executionem rigidiorum vexetur & damnum *ipse ve-*
 aliquid sentire credat. Alia omnia sibi persuadebunt æqui- *scatur.*
 hujus negotii æstimatores, nec censebunt, eum sentire da-
 mnium, quod sua culpa sentit, dum non solvit, quod debet.

§. XL. Ultimo & 8) afferunt, qui communem cantile- *Argument-*
 nem can. nt, quod usurariæ pravitas sic foveatur, cum pro de- *contrar. 8)*
 bito 100. thalerorum tantum exsolvantur 80. vel 60. thaleri e. *Usuraria*
 g. Cedit quis nomen fortis 200. floren. acceptis 130. Cessiona- *pravitas.*
 rius exigit totam sortem cum usuris: Quæritur num hoc recte
 fieri dici possit? Negant plerique, dicentes cessionarium re-
 vera tantum usum pecuniæ suæ alteri concedere, donec a debi-
 tore cesso solutionem impetravit. At nec improbos foenera-
 tores facile ultra usuras consuetas adhuc dimidiam partem
 fortis lucrari studere. Iam omnes usurarios contractus esse
 nullos, imo insuper eum, qui usurariam pravitatem committit
 amissione quartæ fortis partis esse puniendum. *Rec. Imper. de*
 Ao. 1748. tit. Von wucherl. Contracten, §. Diemil aber: conf.
Schœpf. de Cessat. Legis. Anast. c. III. n. 24.

§. XLI. Sed responsio est clarissima, cum merito nega *Resp. Ea*
 ri possit, hunc contractum esse usurarium, quia respectu debi- *pertinet*
 toris cessi nulla læsio occurrit, utpote qui non plus exsolvere *ad mutu-*
 tenetur, quam antea tenebatur cedenti; cedens vero nullas *um, non ad*
 usuras solvit, sed pretium acceptum retinet irrevocabiliter, nec *emtionem*
 unquam aliquid restituit, sed nominis periculum in cessionari- *nominis,*
 um transfert. Deinde hicce contractus mera est venditio, & *nec exten-*
 n hil commune habet cum mutuo, ubi demum de pravitate *denda.*
 usuraria multa disquiri solent, quæ in cessione nominis l. actio-
 nis neutriquam locum habere possunt. Ut itaque maxima er-
 rent, qui æquitatem consist. Anast. ex hac pravitate usuraria
 metiri cupiunt; sed forte quid dicant, si nesciunt, quæ enim
 ad mutuum solum pertinent ad emtionem venditionem non
 sunt extendenda, nisi de annuis redditibus sermo sit, quorum
 debitor ipse venditor manet, unde hoc negotiū plus de mutuo,
 quam

quam venditionis natura participat, quod in venditione nominis aliter se habere nemo non videt.

Usum Practicum frequentem putant plerique.

§. XLII. Sufficenter, ut puto, demonstratum est, omnes rationes quibus æquitatem Constitutionis Anast. plurimi Doctorum prædicant commendantque nullius momenti esse & genuina minime niti æquitate: ut merito miremur, quod hujus Legis Usum Practicum tot laudibus extollant, qui eo minus habet dubii dicente Schiltero *Exercit. XXX. th. 80.* quoniam ratio juris & intentio Legislatoris non in apicibus Juris Quiritum, sed in æquitate naturali atque salute civium tuenda consistit, adeoque moribus Germanorum & usui fori nostri conveniens utique & accommodanda est. Desudat autem imprimis in praxi Legis nostræ probanda Brunnem *in tr. de Cess. Actio.* & contrariam consuetudinem corruptelam potius, quam consuetudinem appellat: neque de eius usu dubitat Schœpfer *de Cessatione Leg. Anast. cap. I. n. 21.* dicens: *Lex Anastasiana adhuc hodie in usu est, nisi quorundam in LL. de facto peccantium malitiam jus constituere & abrogare, adstruere velis.* Nonnulli eius observantiam firmiter probaturi allegant jura specialia, Marchica, Pomeranica, Saxonica, & alia Germanica, ubi auctoritatem Legis Anast. dubiam plurimum roboris accepisse per varias Constitut. Provinciales probant vid. Schœpf. *cap. I. n. 21. 22.* Addunt hisce adhuc multarum facultatum juridicarum præjudicia, & Juratorum magni nominis longam ferriam: e. g. Mornacium, Antonium Fabrum, Menochium, Manzium, Carpzouium, Lenzium, Mevium, Lauterbachium, Strykium &c. ut hisce perspectis contrarium statuere nefas videatur.

Sed rectius negatur. Resp. ad rationes dissentientium.

§. XLIII. Ego vero aut nullum, aut valde exiguum Legis Anast. usum in Germania superesse puto. Nec aliud mihi persuadent allegatæ Germanorum Leges, ex quibus si aliqua exceptionem a regula faciant, non tamen propter eam regulam hæcenus defensionem deseram. Præterea dissentientes gratis sæpe provocare ad Constitutiones nomine quidem Legem Anast. confirmantes, sed reuera ejus usum tollentes mox ostendam

dam §. 53. Dissidentium multitudinem non curo, cum non denumero errantium sed veritate sententiæ sim sollicitus, nec practitorum scriptorum opiniones non ubique fundatas pro Evangeliiis habeam. Adde, quod nec desint, qui Legis Anast. usum hodiernum nobiscum negent, ex quibus allegare sufficiat Greenewegium *de LL. abrogat. ad Tit. C. Mandati vel Contra*, ubi ait: *dicam libere quod sentio, scil. moribus nostris, si quis datis pecuniis actionis subievit cesionem, non usque ad ipsam tantummodo solutarum pecuniarum quantitatem, & usurarum, eius actiones exercere, verum etiam integrum debitum petere potest; quod & Giphanius docet ad L. 22. C. Mandati.*

§. XLIV. Sed forte minus acres quod ad allata attinet sese gerent, omnemque argumentationis suæ vim eo conuertent, ut quasi uno ictu quicquid contra moneri potest, opprimant, miris verborum ambagibus inculcantes, in signem autoritatem Iuris Civilis in foris totius Germaniæ a multo iam tempore recepti atque ita commendati, ut prope absit a crimine, quisquis contra sacratissimas eius sanctiones vel hiscere audeat. Verum enim vero litem hanc meam facere instituti mei ratio non permittit, maxime, quod actum agere merito diceret, si negotium a summis nostri temporis Iuris factis iam confectum, scil. in praxi iuris Romani autoritatem valde exiguum esse, denuo suscipere auderem: ideo hic asserere sufficiat, nefas esse, asserere, Germanos tam iniquos fuisse, ut subtilitates & sententias omni æquitatis ratione destitutas observari voluerint, quippe qui magis simplicitatem Iuris gentium & ipsius rei naturam secuti sunt. Quæ enim quoque ex Iure Civili in Germania observantur, plerumque non alio quam solo æquitatis respectu locum habent, id quod patet ex iis quæ Excell. Beyer adfert in *position. ad ff. p. 245.*

§. XLV. Sed quis non miretur oscitantiam horum Autorum, constitutionem Anast. ad statum nostrum applicantium, quæ tamen adeo nos non tangit, ut potius rationi iudiciorum nostrorum plane repugnet: ibi enim respicitur ad Oratores causarum apud Romanos, qui initio non lucri, sed gloriæ studio,

Argumenta usum Practicum Legis Anastasiane consuetudinis. I. Ius Civile in Germania cedit æquitati.

2) Cessatio ratio Juris Romani a) Lex Cincia intuitu cesario, sionarii.

dio, & quia ex instituto Romuli quilibet Patronus Clientes suos, a quibus aliis occasionibus munera accipiebat, gratis defendere tenebatur, culas suscipiebat, postea autem declinante morum castitate, linguam in quaestu habentes Lege Cincia, quæ vetabat ne ob causas orandas donum quis minus capiat vid. *Brummeriana*, cap. 2. p. 16. & Jan. Vincent. *Gravinæ Orig. Jur. Civ. p. 632.* cohiberi debebant. Sed & hac per fraudem violata corruptioni causidicorum constitutione Anast. occurrentium censuit Imperator, quæ quam parum ad nostros advocatos quadret, omnibus notum est, qui ex constitutionibus & statutis nostris illis salaria constituta cognoscunt. Tantum abest, ut in cessionariis nostris locum habeat, utpote qui nullum ob exactionem debitorum unquam exigunt salariam, nec tamen gratis operam perdere ullo jure coguntur.

b) Favor

§. XLVI Reipublicæ Romanæ diversam plane a nostris rebus faciem fuisse inde quoque constat, quod plebs Romana perpetuis occupata bellis gravem rei familiaris non potuit non sæpe facere jacturam. Unde patriciis opulentioribus gravissimo foenore & rigidissimis exactionibus quam plurimos ad incitias redigendi potuit occasio, quam illi tanquam medium populi libertatem opprimendi avidè arripiebant. Tandem vero plebs hujus asperitatis pertæsa semetipsam in libertatem vindicavit prima illa in montem sacram facta secessione, & quam adhuc tantopere verita erat, fidei sanctitatem in suam fraudem toties commendatam eludere cœpit, effecitque ut major quam antea debitorum haberetur ratio, creditorumque potestas, qua acerbè nimis abusi erant, multum minueretur, potiorque in dubio haberetur causa debitorum. Unde tam frequentes in jure de horum favore sententiæ. *l. 38 ff. d. re jud. l. 47 ff. de O & A. l. 125 ff. d. R. l.* Sed quam minus a te plerique ex nostris J. C. is hæc ad mores nostros applicent, facile est judicatu, cum nullum jam periculum adfit, ne ditorum multitudo ad imperium in pauperes per æris alieni gravitatem grassetur, aut plebs nominum contractorum onere ad seditiones excitandas commoveatur. Hinc non opus est moribus nostris tam blanda erga debitores in-

indigentia, quantum graves corruptæ reipublicæ Romanæ morbi requirebant. Quare in germania passim processus executivus introductus est. *Ord. Proc. Sax. an. 1555. add. Rec. Imp. a. 1690. §. 31. 32.* gratus creditoribus, licet reis gravis & Romanis incognitus arg. *L. 9. C. de O. & A.* Sic obstagiorum, quæ quidem propter abusum per *Rec. Imp. de ann. 1577. tit. von Wucherl. Contracten 17. §. Wiewohl* auch: abrogata sunt, in Holsatia adhuc viridis est usus. Beneficium quoque cessionis bonorum a plerisque locis exulat. vid. Hopp. *Usum Hodiern. ad §. f. l. de Act.* Unde perspicuum est, Germanis solum curæ fuisse, ut fidei conventorumque habeatur ratio. Conf. hic omnino *Dissert. Consultissimi Doctoris Franckii de Inductis ad literas Cambial. solvend. §. 8. & seqq.* Neque ergo cum ipsorum institutis convenit, ut creditoribus extorqueatur ac debitoribus tribuatur, quod hi ex natura contractus semel legitime ac valide celebrati debent. Potius eorum mores postulant, ut debitores ad fidem prompta integri debiti solutione liberandam omni meliore modo adstringantur.

§. XLVII. Neque Constitutiones Germaniæ, quarum ratio-³⁾ *Consti-*
 men potior respectus habendus, quam LL. Romanorum, no-^{tiones}
 stræ adversantur sententiæ, cum potius a sanctione Anast. ple-^{Germano-}
 ræque recedant, & plane diuersa statuunt: id quod perspicere^{rum pluri-}
 licet ex *Decis. Elect. Sax. Nov. 28.* quæ cessionem ratam habet, ^{mum a lu-}
 modo judicialiter & pretio dimidia parte non minore facta fu-^{re Rom. re-}
 erit: quod ut magis pateat ipsam oppono Decisionem: *Alldie-*
cedunt.

weilen über die Frage und insonderheit weme die Übermaasse an der
 cedirten Schuld zu wachsen solle, nicht allein die Rechts Lehrer ins-
 gemein streitig, sondern auch in unsern Gerichten Zweifel vorgesals-
 len, und leider am Tage, wie ohneracht der von unsern hochgeehrten
 Herrn Vorfahren und Herrn Vaters G. Christmildigsten Gedäch-
 nis, wieder den Bucher vortheilhafte und erdichtete Cessiones
 und was deme mehr anhängig im Vorgauischen Ausschreiben und
 absonderlichen Edict von 1. Febr. 1614. in öffentlichen Druck ge-
 gebenen heilsamen Anordnungen, dennoch dieses unchristliche Be-
 ginnen je mehr und mehr überhand nimmet, eines theils das Armuth
 lieber.

liederlich um das seinige, und diejenige so Noth leiden, je bisweilen
 um das von ihren Vor-Eltern fauer erworbene Vermögen, gegen
 einer schändten Erstattung gebracht: hingegen die Cessionarii und
 die so es ihnen abhandeln, unzulässlicher Weise bereichert, auch nach-
 malen die Schuldner mit harter Strenge die Zahlung zu leisten u-
 bereitet werden: Anders theils nicht zu verneinen, daß wann bey je-
 tigen geldmangelnden Zeiten, und da manchesmal aus boshaffter
 Verschleifung, manchesmal aus Armuth, die Glaubiger von ihren
 Schuldner keine Bezahlung erheben können, ihnen solche Schul-
 den um ein billiges zu verhandeln nicht verstatet, und über dem lege
 Anastasiana allzu streng gehalten werden solte, niemand sich finden
 würde, so vor eine solche Schuldforderung, so viel baar Geld als sie
 in sich hielte, geben solte, dannerhero die Glaubigere bey ihrer ha-
 bendenden Forderung wohl gar Noth und Gebruch leiden mußten, über
 dieses auch die Rechts-Lehrer nach Gelegenheit izterzehelter Umstän-
 de, dergleichen Handlungen dem Legi Anastasiana unterworfen zu
 seyn nicht erachten: So haben wir diese Dinge in unsern Landen in
 eine Gewißheit zu bringen, der Nothdurst befinden. Sezen, ord-
 nen und wollen demnach, daß obwohl alle Cessiones entweder ge-
 rechtlich oder ohne Solennität, und ausserhalb Gerichts nach Inhalt
 der Gerichts-Ordnung Tit. 46. §. So lassen wir auch 2c. (wo-
 bey es allerdings sein Verbleiben hat) geschehen sollen. Doch hin-
 sühro in dem Fall, da einer künftig eine Schuld, oder action, wenn
 er die Mittel solche fortzusetzen nicht hat, oder selbige selbst einzumah-
 nen ihm sonst beschwerlich zu seyn erachtete, wie auch aus andern
 erheblichen Ursachen einem andern um ein geringeres als die Schuld
 an sich selbst beträget, (jedoch daß solches zum wenigsten den halben
 Theil erreiche) verhandeln wolte er solches coram quocunque lu-
 dice gerichtlich thun, die Summa, wie hoch er solche überlassen, in
 der Cession benennen, und dadurch die causa debendi vor gnugsam
 bestärket gehalten werden soll: derwegen jedermals solche causa
 debendi und das quantum debiti, wie hoch hingegen die cedirte
 Post angenommen, richtig ohne einigen Falsch Befehre oder ertich-
 tete Titul, mit deutl Worte ausgedrucket, und wenn dieses observi-
 ret wird, die cessio vor straffbar nicht erachtet, und in hohen und me-
 der

dern Gerichten darauf erkennen werden soll. Es wäre dann selbige
 also beschaffen, daß der cedent ob non secutum implementum zu
 Klagen Ursach hätte, damit er dann billig gehöret wird; So aber er-
 schiene, daß hierinnen einiger Betrug oder Falsch vorgegangen, und
 also dieserunserer Anordnung zuwieder gelebet würde, die ganze
 Forderung unserm Fisco, oder jegliches Orts Obrigkeit, auf vor-
 hergehende Klage und rechtliche Erkenntniß heimgefallen, derselbe a-
 ber hingegen dem Schuldner nicht allein leidliche Fristen zur Zah-
 lung zu verstaten, sondern auch die aufgelaufene Zinsen, bis auf die
 Zeit, da es dem Fisco oder der Obrigkeit gänglich zukommen, zu er-
 lassen gehalten seyn soll. Welches wir auch von denen Schulden so
 allbereit cediret, wenn gerichtlich darauf geklaget wird, also gehalten
 wissen wollen, indem dieses allbereit quoad causam debendi im
 Vorgauischen Ausschreiben und Edict de Cessionibus versehen.
 Quo ipso quis non vider, penitus enervari Legem Anastasia-
 nam, dum pretii quantitas, nisi quatenus ex alio plane capite,
 nempe læsionis infra dimidium, attendi iubetur plane negli-
 gitur, & quoties commissio fallo in legem provincialem pec-
 cari contigit, totum debitum fisco vindicatur, quæ omnia Rô-
 mano jure secus se habent. Clarius adhuc Legis Anastasiana
 in mea patria nullum esse vsum perspicitur ex Iure Provin-
 ciali Prutenico, quo omnis actionum cessio in iudicio fieri
 iubetur, eoque observato pretii quantitatem respici diserte
 prohibetur Lib. V. Tit. VI. Art. V. §. III. qui hujus est tenoris.
 Da auch jemand zu einem zusprüche, Action oder Klage hätte, sie
 seyn zu eines Person oder Güter: so mag er dieselben wohl einem
 andern übergeben, cediren und verkaufen. Und ob wohl nach ge-
 meinem Kayserl. Rechten nicht nöthig, daß der, gegen dem die Klage
 stehet, in solchen Kauff oder Ubergabe willige, oder etwas davon wis-
 se; Denn ob ers gleich nicht gerne siehet, so mag doch der Kläger sel-
 ne Klage nichts desto minder übergeben und cediren; So ordnen
 und wollen Wir doch, daß keiner unserer Unterthanen einen Frem-
 den oder Einheimischen einige seine Action, Ansprach, Forderung
 oder Zusprüche, zu eigen übergebe oder zustelle, mit cession oder in
 andere Wege: Es geschehe dann jedes Orts mit unserer Antleu-

te oder Gerichte Bewilligung. Was aber dawider fügen ommen würde, dasselbe soll nichtig und unkräftig seyn, und nicht gehalten werden. Und wann die Cessio einer Schuld dermassen geschehen, so soll aller Gewinn und Vorthell, so der Käufer über sein gezahltes Kauf-Geld an cedirter Schuld haben konte, ob er gleich so viel dafür nicht gezahlet, dem Käufer oder Cessionario bleiben, und kan sich der Schuldener wider denselben des im gemeinen Recht gegebenen beneficij Constitutionis Anastasiana nicht gebrauchen.

Facile eluditur Lex Anast. a) ob difficilem probationem venditionis minore pretio facte.

§. XLVIII. Porro constitutionis nostræ in foris fere nullum esse usum practicum, etiã inde colligitur, quod vix apparere possit aut soleat, quantum cedens infra verum nominis pretium a cessionario acceperit. Ubi urgere possem, etsi de summa soluta certo constat, tamen impossibile esse, determinare, num pretium a cessionario cedenti solutum rem cessam adæquet, cum ipsimet aduersarii concedant, in exquirenda pretij æquitate computari debere æstimationem sumtuum judicialium, laboris advocati, periculi item, & cessantis, per longi temporis frustrationem emolumenti. Sed quis in hac emptione aleam continente eorum omnium calculum accurate subducere poterit? Quis spatium Processus, quis sumtuum quantitatem, quis periculum, ne in fine inanis sit actio, præfagire? Hæc enim plerumque nec post definitam causam accurate computari possunt. Saltem vix ad punctum determinari queunt retro, quod tamen necessarium est, cum iustitia pretii non ab eventu forte fortuna superveniente dijudicetur, sed ex tempore contractus initi æstimetur. Et unde apparebit, quantum revera cedens a cessionario acceperit? Intentio eorum est ut debitor integrum solvat cessionario. Sciut eum ad Legem Anastasianam provocaturum, si resciscat, minus fuisse solutum. Eadem vero opera de majore pretio conventum fuisse simulant, qua se in minus consensisse contententur. Parum ergo cauti forent, nisi fucum ipsi facerent. Itaque cedens a cessionario integrum va-

lorem palam quidem accipiet, sed quantum ipsi remittere cupit clam eidem restituet. Quo facto quis prius in iudicio veterum testibus, posterius inter solos contrahentes peractum, facile erit, falsis probationibus Legem circumvenire. Adde quod cessionarius non cogatur ex jure cesso suo nomine agere, sed salvam habet actionem directam, quam tanquam mandataris ex persona cedentis instituere, nec a debitore cessionem scienter repelli potest, quasi ex falsa qualitate agens, ut præjudicio confirmat Huber *Prælect. ad ff. Tit. Mandati ib. ii.* Itaque ne quidem opus habet simulatione majoris, quam revera solvit, pretii dati. Potest enim omissa cessionis mentione simpliciter cedentis nomine ex mandato agere, neque adeo titulum cessionis & pretii quantitatem probare tenebitur, sed tum tantum exceptionem Legis Anastasiana; si eam valere supponas patietur, si debitor possit probare, quanto minoris summa debiti solverit emtor, quod generaliter requirit Sand. *Lib. 3. tit. 7. def. 2.* & ex eo Huber *ad ff. Tit. d. Hered. vel act. vend. ib. 7.* Id vero vix possibile est, nisi confugiatur ad juramenti delationem, quæ ipsa satis periculosa est. Nam raro de calumnia jurare poterit deferens, ac, si ad hoc promptus sit, aliquando sua cura & periculo fiscum locupletabit, aliquando jurante adversario inanes impensas faciet, forte etiam actionem injuriarum pro lucro reportabit.

§. XLIX. Et quid si constet de minore pretio soluto? *b) ob animam vendendam* non ideo statim locus erit Legi Anastasiana; quæ præter pretii vendendam debitoris vexandam debitoris requirit. Hanc vero quomodo probabit debitor? Certe non debitoris, præsumptionem enim bonæ fidei hanc Juri adversari docet illa regula qua dicitur quemlibet præsumendum esse bonum donec probetur contrarium; nec facile suspicio doli vel fraudis in virum bonum cadit, & cessionarius, qui in locum creditoris legitima ratione succedit, studio dolose agere voluisse, præsumi non potest: dolus enim nunquam præsumitur sed probandus est. *L. si. ff. pro Socio.* Cautius igitur ab hac

hac Imputatione factis in actorem injuriosa, adeoque reo etiam ob metum actionis injuriarum periculosa, reus abstinebit. Sed sic etiam integrum solvet, nec ulla ratione Legis Anast. allegatione obligationem suam minuet.

*Multitudo
exceptio-
num ipso
jure civili
regulam
obruen-
tium.*

§. I. Spero itaque factis copiose sententiam meam fuisse probatam, cui adversarii vel invitae accedunt, cum infinitis fere exceptionibus suis & limitationibus constitutionem hanc ita obruant, implicentque, ut nihil præter nomen ex illa retinere videantur: Ita concedunt, valere Cessionem, si necessitate facta sint, qui tunc non videatur in vexationem & fraudem debitoris cessi facta, & superfluum lucro cedere cessionarii. *vid. Lenz. de Cess. nom. cap. 25. n. 15. Brunnem. cit. tr. c. 1. n. 28.* Pertinere huc quoque nomen sub hasta venditum, cum quæ publice fiant, omnem simulationem & sinistram suspicionem excludant: *Brunnem. c. c. n. 48.* cessare quoque Constituit. Anast. in cessionibus, quæ fiunt ex juris quadam necessitate, ob contractum præcedentem, & se per modum accessorii habent. Atrendi enim tantum venditionem tanquam principaliter gestam non vero cessionem, quæ per consequentiam fuit celebranda *Lenz. c. 25. membr. 2. n. 5. & seqq.* Sic quoque valere cessionem fatentur, si fiat ob inopiam debitoris, qui expensas Processus suppeditare vel ob potentiam adversarii vel etiam ob molestias litis jus suum persequi recusat. *vid. Ill. Stryk. Caut. Contract. Sect. 4. c. 2. §. 13 in f.* Porro si cessio ob distantiam loci cedenti sit inutilis, utilis vero cessionario. *Stryk. l. c.* In ejusmodi vero obligationibus, quæ in publico sunt commercio, ut in Belgio, obligationes æris aliena a republica contracti & Actiones societatis Indiarum, plane exulare jus hoc sponte concedunt. *vid. Huber. ad ff. Tit. d. hered. vel. act. vend. Thes. 7.* Plures exceptiones adhuc adducere, ideo supervacuum duco quod *Benev.* Lector plures perspicere gestiens, cupiditatem suam abunde explere possit, legendo Auctores sæpius jam citatos: *Lenzium, Brunnemannum, Sandium & in primis Schoepfferum &c.* quibus observatis magna illarum satietas eum capiet, patebitque, valde stupidum esse oportere cessionarium,

rium, nisi de aliqua cautela, ex qua tuam cautionem ad casum aliquem exceptum referre queat, sibi prospexerit; adeoque legem Anastas. ad summum nihil aliud esse, quam decipulam simpliciorum.

§. LI. Firmata ita sententia mea, paucis quantum pu- *Utilitas*
blico interfit, ut cessione nullum repagulum ponatur, declara- *meæ sen-*
re, instituto meo conveniens judico. Omnes leges, quæ *rentie vix*
in Republica feruntur, merito ex emolumento, quod inde in *servanda*
cives redundat, æstimandæ sunt, quæ utilitas tum demum ma- *fide publi-*
xime obtinetur, si quæ publicis commodis obstant, removean- *ca.*
tur, omnisque damno aditus præcidatur, id quod hic accidit; si
id agatur, ut conventiones & pacta observentur, fidesque salva
ab omnibus conservetur, de qua tanquam firmissimo humanæ
societatis & commerciorum vinculo, imprimis laborandum
est: Et ut Cicero *Orat. pro Rosc.* dicit: *Gravius crimen est fidem*
fallere ei, qui fidem amici in contrahendo secutus est, quam in
simplici herere dolo. Sæpius enim alias fidem non præstando,
cum ingenti creditoris damno solutio protraheretur *l. 135. §.*
2. ff. de V. O. cum tamen fides velit, ut creditor promptam solu-
tionem sibi promittere possit. Interest enim ipsius, debito
tempore de pecunia credita posse disponere, tanquam si eam
jam in arca haberet. Nec ipsius tantum interest, sed debitoris
etiam. Neque enim sibi metipsum debitor bene prospicit, boni
ac prompti nominis existimationem negligendo, nam qui ad
extremum usque tergiverfatur, maxima se apud alios onerat aut
inopie aut inhumanitatis suspitione. Non minus præterea
toti Republicæ imminet damnum, si fides frequenter fallatur,
hac enim vacillante, commercia quibus omnis reipublicæ sa-
lus veluti anima corpus continetur, necessario pessum ire so-
lent. Huic vero periculo, ne republica detrimentum inde
patiatur, egregie occurritur, si caveatur, ut creditor quovis mo-
do suum prompte consequatur, & si, vel quia lites abhorret, vel
propter imperitiam suam aut aliam causam, extra processum à
tertio suum quomodocunque accipere malit, liberrimum ha-
beat arbitrium, quacunque ratione in alium transferendi no-
men integrum, cum pleno jure illud totum exigendi.

F

§. LII.

2) *in sopi-*
endis liti-
bis.

§. LII. Denique publice interest, lites forenses, imprimis in hodierna prolixitate processuum, quæ civis facile in paupertatem immo ad incitas redigit, quantum fieri potest, minui. Quo posito necessario utilissima videri debet nostra sententia, utpote quæ sublata lege Anastasiana plurimas controversias ex ea tanquam ex hydra quadam Lernaea pullulantes uno ictu amputat. Id enim partim ex iis patet, quæ de mandato dixi §. 33. partim manifestum fit ex infinitis altercationibus, quæ inter Doctores de hac materia agitantur. Ita disputant: utrum lex Anastasiana pertineat ad actiones indubitatas? Ad quem pertineat pars debiti pretium conventum excedens? Utrum actionem immaturam præsentis pecunia minoris emere liceat? Quodnam pretium dicatur justum? Utrum toleretur læsio modica, quæ non excedit dimidium? Utrum cessionarius solutionem justii pretii an vero debitor cessus Legem Anastas. opponens ejus defectum probare teneatur? Quomodo probeatur solutio justii pretii? An liceat nomen pro parte vendere, pro parte donare ob bene merita? Quæ ratione bene merita probari debeant? Has quæstiones omnes aliasque plures, mira dissensione disceptant, ut dubium non sit, tædiosissimum processum inde esse enasciturum, si ejusmodi lites in foris ventilarentur. At si libertas nomen alteri quocunque pretio cedendi creditori relinquatur, omnes istæ altercationes per se evanescent, idque ipsum in utilitatem reipublicæ redundat.

Rescriptio
dictorum
quoad ea
loca, ubi
Lex Ana-
stas. specia-
lim rece-
pta.

§. LIII. Ne tamen patroni dictæ Constitutionis animam plane abjiciant, meque parum liberaliter cum ipsis agere jure arguere possint, non invidendo ipsis plenum usum Anast. Constitutionis in iis locis, ubi illa specialiter & absque ulla limitatione est recepta. Ita non repugno, quo minus ea lex observetur in terris Austriacis juxta Casareum Rescriptum de ao. 1649. 2. Junii datum, ubi hæc repèriuntur verba: *Dahero wir umb so viel mehr bewegen worden aus vollkommener Käyserl. und Königl. Macht und Gewalt berührte Anastasianam und nachfolgende Justinianeam Constitutionem in L. fin. C. Mand. vel contra hierdurch zu ersüchen, und wieder solche erfundene und noch künfftige Beschönungen, Unterschleiffe und Machinationen, dieselbe mögen als*

alsdem Namen haben wie sie wollen, auch noch sein er allergnädigst zu extendiren. Integrum vid. ap. Brunnem. *in fin. tract. d. cess. Ad.* Ego de usu generali universæ Germaniæ fui sollicitus, nec contendo de iis locis, in quibus speciale jus introductum est, quod merito valere debere non nego, quamvis nihilo secius justas habeara rationes dubitandi, an id ibi quoque frequenter in Praxin possit duci. vid. §. 48, 49, 50. Id tamen notandum moneo, frustra hic allegari Constitutiones, usum Legis Anastasianæ re ipsa magis tollentes quam stabilientes. Ita Illustr. Stryk. *Us. Mod. tit. d. Heredit. vel act. vend. §. 9.* provocat quidem ad *Ordinat. Polit.* hujus Ducatus *Magd. Cap. 50. §. 23.* ubi Anastasiana Constitutio nominatim confirmatur, sed additur, eam non valere, nisi cessio ad offensam debitoris facta fuerit, quo ipso totus ejus usus tollitur, cum satis ostenderit, vilitatem pretii nihil ad offensam debitoris facere.

§. LIV. His ergo rationibus motus Legem Anastasianam *Temperamenim* cerebrina tantum æquitate niti, & exiguum valde in foris Ger- *Juris con-* manorum usum Practicum habere, arbitror. Quod si de jure *stituendi.* constituendo disputetur & quærat, utrum Legislatori sva- dendum sit, ut venditiones nominum liberrimo creditoris arbitrio relinquat, an, ut eas, quæ minore pretio sunt, prohibeat: non ambigo, quin ipsi potius consulendum sit, ut eandem libertatem, quam dominus in re corporali vendenda habet, eidem in cessione actionis permittat, nec debitori inquisitionem in quantitatem pretii, utpote quæ ipsius nihil refert, concedat, sed eum simpliciter ad debitum cessionario eadem ratione qua cedenti tenetur, solvendum compellat. Forte tamen erunt, qui rationem à me adductarum gravitatem & Germanorum studium fidem plene servandi ab una parte agnoscent, simul vero ab altera parte nec Anastasiæ legem æquitate sua destitui putabunt, adeoque potius de utraque sententia concilianda, quam de una earum penitus rejicienda laborandum censebunt. Id quoque facile obtinere poterit Legislator & partim debitori fauere, partim Creditori consulere, si liberam actiones quocumque pretio vendendi facultatem creditori concedat, sed debitori jus protimiseos intra breve spatium temporis exercendum ar-

giatur. Ita & creditor absque processu suum consequetur, & debitor conqueri non poterit, emtorem lucrum iniquum captare, utpote quod ipse acquirere neglexit. Et ne creditor ex jure protimiseos detrimentum sentiat, vel, dum pretio, donec debitor se declaraverit, carere cogitur, vel quia facilius invenitur emtor irrevocabilis, quam juri retractus obnoxius, utpote qui novit se omnes labores & impensas frustra ferre, si alter deinde jus suum exerceat, poterit etiam permitti adimpletio contractus inter cedentem & cessionarium, ea lege, ut debitor cessus cessionario aut pretium datum cum usuris & augmento v. g. duorum pro centum intra 4. septimanas vel alium terminum absque ulla lite restituat, aut, si id nolit, in idem condemnatur, quod cedenti præstare debuisset. Ita & creditori & cessionario & debitori prospicietur, & nec rationes pro debitore allegari solitæ, nec eæ, quas pro libertate alienationis deduximus, negligentur.

Conclusio.

§. LV. Tantum est, quod, ut tecum communicem. Benevole Lector, vitæ quam adhuc gessi academicæ postulavit ratio, neque tamen mihi persvadeo me argumento huic plene satisfecisse: conatus solum fuit, cui si quis pleniorum culturam addere cupiat, me non minus quam omnes veræ æquitatis cultores obstrictos sibi reddet, eoque facto obtinebit, ut in foris nostris minus restet litium: Quod ut fiat omnium sanctissimæ Themidos instituta rite venerantium
ferium votum est atque
FINIS.

CORRIGENDA.

P. 14. §. 12. l. 18. negare *leg.* negent p. 19. §. 19. l. 3. æquus *leg.*
æquius p. 35. §. 47. l. 7. oppono *leg.* appono.

NOBILISSIMO

DOMINO RESPONDENTI

SVO

S. P. D.

PRÆSES.

Uabus potissimum ex

causis grata fuit oblata mihi elaboratio tuæ Disputationis de æquitate cerebrina legis Anastasianæ & ejus exiguo usu practico, partim quod ea non parum illustret caput de causis protractæ

hactenus in Germania administrationis justitiæ, & in specie illam sectionem, quæ docet, inter causas præcipuas referendam esse admixtionem juris peregrini cum jure Germanico, & ex illo quidem variarum legum nonnisi in æquitate aliqua cerebrina fundatarum; partim quod eam ita a Te elaboratam deprehenderem, ut non videretur opus habere emendatione, & sic aliis negotiis jam alligatus possem multum temporis lucrari quod alias in multiplicem correctionem vel etiam in novam elaborationem mihi fuisset impendendum. Igitur reddo tibi eandem totam uti eam mihi tradisti, & non solum de diligentia adhibita sed & de

G

hoc

hoc specimine non vulgaris sed rarioris eruditionis ac
iudicii tibi animitus gratulor.

Quamvis autem methodus sit arbitraria, & ea, qua
usus fuisti, in se nullo labore vitio, ac præterea fas-
sus ipse fueris, tibi nimis rædiosum visum esse histori-
am & occasionem hujus legis inquirere, non tamen
diffiteor, me, si ante elaborationem consuluisses, tibi
suasurum fuisse, ut ab occasione legis Anastasiana & e-
jus ratione initium faceres. Uti enim occasio mon-
strat intentionem legislatoris, intentio manuducit ad
rationem, ratio est anima legis cuiuscunque, viam
parans ad intelligendam & explicandam eam, ita,
quæ commentatores de ratione legis Anastasiana nar-
rant, statim persuadent, vel ipsos ignorare rationem,
vel verosimilius ipsam legem justa ratione destitui,
quo factò lector mox ab initio quasi sensibilibiter con-
victus de veritate doctrinæ tuæ fuisset, cum secundum
methodum a te adhibitam, vincatur quidem, sed
paulo tardius.

Quod igitur rationem legis concernit, non licuit
mihi multos Doctores evolvere, sed tamen deprehen-
di statim, vel plane superficialiter illos de ratione legis
loqui, vel etiam in ejus declaratione illos variare.
Brunnemannus ad L. 22. & 23. C. mand. summam di-
cit, in odium lites redimentium & usurariorum, &
quia sæpe vexandi debitoris gratia cessio actionum fi-
eri solita fuerit, legem Anastasianam latam esse. Wis-
senbachius nullam aliam rationem profert, quam, quod
odiosa sint redemptiones litium; quod contra bonos
mores sit alienas lites spe certi lucri in se transferre;
quod laceffendi, vexandi debitoris gratia & calumni-

att-

andi atque ulciscendi animo, fere lites redimantur. Schœpfer in disputatione quam citasti, rationem legis Anastasiana in eo quærit, quod cessiones nominum & actionum factæ fuerint in fraudem prohibita Advocatis transactionis super quota litis. Brunnemanni ratio de odio usurariorum vix convenit verbis & menti Imperatoris. Reliquæ, quas cum Wissenbachio communes habet, conveniunt quidem cum verbis Anastasii, sed sunt nimis generales, obscuræ, & imo petentes, ut dialectici loquuntur, principium. Schœpferi ratio de pacto super quota litis respicit legem Cinciam, secundum cujus caput primum nec donum nec munera capere licebat Advocatis a Clientibus. Cessabat vero tempore Anastasii hoc caput legis Cincia, cum sub Imperatoribus honorarium liceret capere & exigere Advocatis, unde & redemptio litium, quo nomine talia pacta super quota litis insigniebantur; illicita amplius haberi non poterat. Adde, quod, etiamsi maxime demus, contra regulas decori peccare redemptionem litium, regulariter tamen ad regulas decori observandas nem per leges pœnales cogi debeat, si non simul violentur leges justitiæ. Imo ne ipsa quidem redemptiones litium semper decori & humanitatis præcepta violabant, cum sæpius ipsa humanitas suaderet, succurrere per hanc redemptionem inopiacenti, præprijis si debitor potens esset.

Et quamvis legem 2. C. ne liceat potentioribus &c. (ubi sub pœna amittendi debiti prohibetur cessio in potentiores) tanquam ad legem Anastasianam parum pertinentem, obiter saltem tetigeris §. 29. tamen & de hujus legis ratione multa afferri possent ad scopum tu-

um tendentia, si temporis ratio id permetteret. Quid-
si enim, ut dixi, & debitor sit potentior? Certe limi-
tationes, quas Brunnemannus *ad d. l. 2.* colligit, tales
sunt, ut rotum legis usum tollant. Malitiosam cessio-
nem & intentionem opprimendi aduersarii requirit
Perez. *ad d. t. 1. n. 1.* sed uti de ea nihil in textu speciatim
dicitur, ita & hæc limitatio ad nihil prodest, nisi ad
impediendam celerem iustitiæ administrationem, cum
difficillimum sit, hanc intentionem probare. Docet
equidem Iacobus Gothofredus, quod lex ista respiciat
specialem illorum temporum duritiem creditorum,
quæ etiam ex aliis particulis illius legis ab ipso *ad Cod.
Theod. Tom. I. p. 154.* relatis appareat. Sed propterea
tamen neque sic salvatur prudentia & æquitas hujus le-
gis, cum, ut recte docuisti, etiam iniustitia debitorum
non fuisset negligenda, præcipue vero, cum credito-
rum durities iterum peccet contra regulas humanita-
tis, debitorum vero dilationes solvendi debitum vio-
lent leges iustitiæ. Ut ræceam, dubium esse, annon lex
illa secunda quæ Arcadii & Honorii est, per legem A-
nastasianam (quæ generaliter de cessione nominum lo-
quitur, nec inter cessionarios distinguit) tanquam po-
steriorem plane sit sublata. Quod si factum fuerit, &
in eo peccavit contra regulas prudentiæ Anastasius,
quod permiserit donationes nominum, cum sane po-
tens inopem Creditorem sub promissione aliorum of-
ficiorum facile ad donandam actionem potuerit im-
pellere, quo pacto majus damnum sentit pauper, quam
si actionem etiam viliori pretio vendidisset.

His præmissis non ægre feres, si circa elaborationem
tuæ disputationis adhuc nonnulla admonuero.
In

In §. 19. & 21. inter alia affers, quod non liceat de debito certo transigere. Sed cum duplex sit certitudo debiti, alia *juris* alia *eventus*, tu de certitudine priorē am regulam intelligis, cum tamen ratio postulet, ut de certitudine eventus primario sit intelligenda. Interim dissentientes, contra quos disputas, hanc objectionem tibi facere non poterunt, cum & ipsi regulam illam de certitudine juris exponere soleant, seducti videlicet ab Ulpiano, ut latius docui in notis ad tit. ff. de transact. p. 65. seq. Unde valebit saltem argumentatio tua tanquam argumentum ad hominem.

Idem etiam monendum est circa dicta §. 24. & 48. Nam quod cessionarius possit etiam imputare in pretium venditi nominis, impenfas, tædia dilationum, pericula eventus, curas pendente lite &c. tantum abest, ut quadret ad mentem legis Anastasianæ, ut potius ejus usum plane tollat. Sed & hoc tamen argumentum valebit ad hominem, si dissentientes eam limitationem adhibeant.

Porro quod usum hodiernum legis Anastasianæ attinet, Wissenbachius ad *d. l. 22. & 23. C. mand. testatur*, moribus Galliæ, Geldriæ & totius fere Europæ legem Anastasianam penitus exolevisse, & ad jus vetus digestorum rediisse observantiam hodiernam. Requisita vero, quæ Lauterbachius *ad tit. ff. de hered. vel act. vend.* ad fundandum usum legis Anastasianæ ponit, vel aperte repugnant menti Anastasii, vel difficillimæ iterum sunt probationis, & ad nihil aliud aptæ, quam ad lites in infinitum protrahendas. Similis est ratio *l. 2. C. ne liceat potentioribus* testibus pluribus autori-

ribus, quod Grønew. ad illam legem citat. conf. Wif-
fenb. ad eand. p. 227.

Utilitatem assertionis tuæ quod attinet, de qua
agis §. 52. addere ibi dictis poteris, quod genuini Icti
valde interfit, ut perspicue cognoscat, leges Roma-
nas & potissimum leges Codicis, sæpe ostendere insi-
gnem defectum prudentiæ legislatoriæ, adeoque abs-
que iusta & sufficienti causa communiter tantopere
prædicari insignem sapientiam Romanorum, imo eos,
qui talia faciunt encomiis ilis intempestivis nihil ali-
ud indicari, quam quod ipsi genuina prudentia politi-
ca careant. Quod in specie legem Anastasianam at-
tinet, eam non solum ad mores Germaniæ non quadra-
re, ideo, quod ea in æquitate cerebrina se fundave-
rit, sed etiam quod tempore Anastasii tam infernalis
tædiositas processuum non in usu fuerit, quæ hodie
proh dolor apud nos ubique regnat, ex qua rursus no-
va & fortissima præsumptio oriatur, cessionem actionum
etiam in potentes, hodie non fieri ex intentione vexan-
di debitorem sed potius ex intentione evitandi hanc
diuturnitatem processuum ex parte cedentis, ac ex par-
te cessionarii, quocunque modo legibus permisso præ-
sciendendi debitori consuetas litium protractiones, v.
g. si debitor ille simul sit creditor cessionarii &c.

Circa temperamentum sententiæ tuæ quod pro-
ponis §. 54. id moneo, idem quidem etiam placuisse
Grønewegenio, sed tamen non pauca esse, quæ illud dis-
suadere videantur. Nam initio nullum est dubium, ob-
jectum juris retractus vel protimiseos tale esse debere,
ut

ut in res retrahendas cadat affectio peculiaris, alias enim cessaret omnis ratio generalis, ob quam jus retractus est inventum; deinde constat, ne quidem omnes res in quas affectio cadit, esse objectum juris retractus, sed potius solas res immobiles. Unde ex duplici capite nomen cessum est objectum, ad quos jus retractus non quadrat, partim quia in quantitatem non cavit affectio, partim quia nomen ad res mobiles potius referri debet. Adde quod hoc temperamento addito cedens & cessionarius variis modis id eludere possint, vel si cessionarius saltem agat procuratorio nomine, vel si cessionis inferatur major summa pretii! quam ipse revera dedit, vel aliis quibuscunque modis. Ad minimum, si contra forte afferas, nec debitori defuturas esse cautelas, has elusiones evadendi; temperamentum illud non præscindet protractionem litium, sed potius lites multiplicabit & diuturniores reddet.

Miror igitur, cur non elegeris temperamentum juris patrii, ut omnes cessiones debeant in iudicio peragi. Etsi enim & hoc temperamentum pro superfluo habeam, cum, quantum mihi ex verbis a te §. 47. adductis, perspicere licuit, non requiratur ut iudex causam cessionis cognoscat, & super ea consensum debitoris requirat, vel sententiam ferat; sufficit tamen, quod illud temperamentum non sit noxium, & forte aliam quandam utilitatem mihi quidem parum cognitam intendant.

Ceterum voveo, ut DEUS ter optimus maximus tibi, nobilissime Respondens, ex alto benedicat,
&

& quemadmodum singulari Tua diligentia ac modestia, per totum temporis spatium, quo in Alma nostra Fridericiana studiis dedisti operam, exemplum aliis, quod imitentur præbuiſti, ira nullus dubito, quin divina providentia ubique tibi Meccenates & Patronos paratura ſit, ut quam proxime digna modestæ eruditionis tuæ præmia conſequaris. Vale.

Dabam die xxiv. Aprilis,

MDCCXVII.

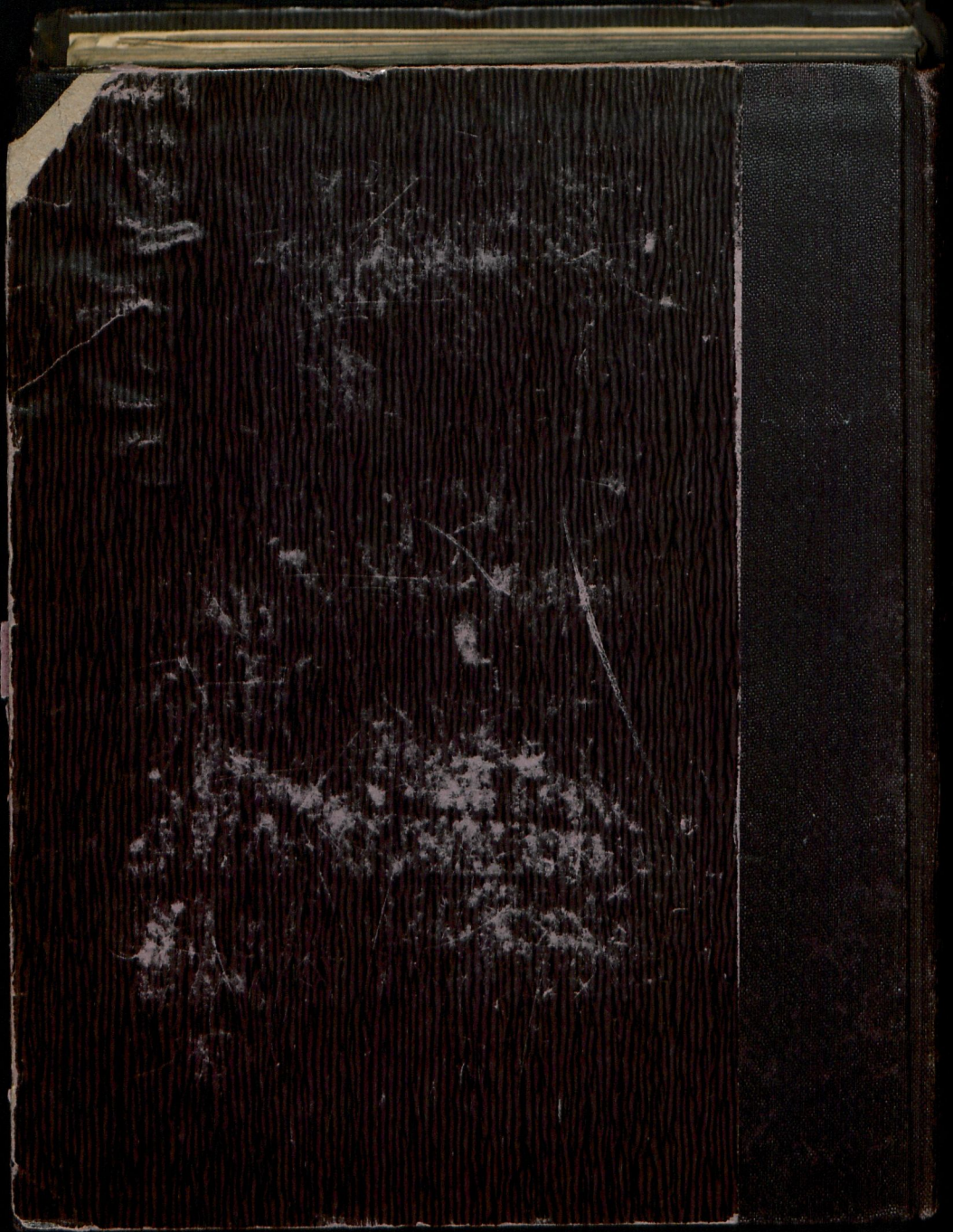

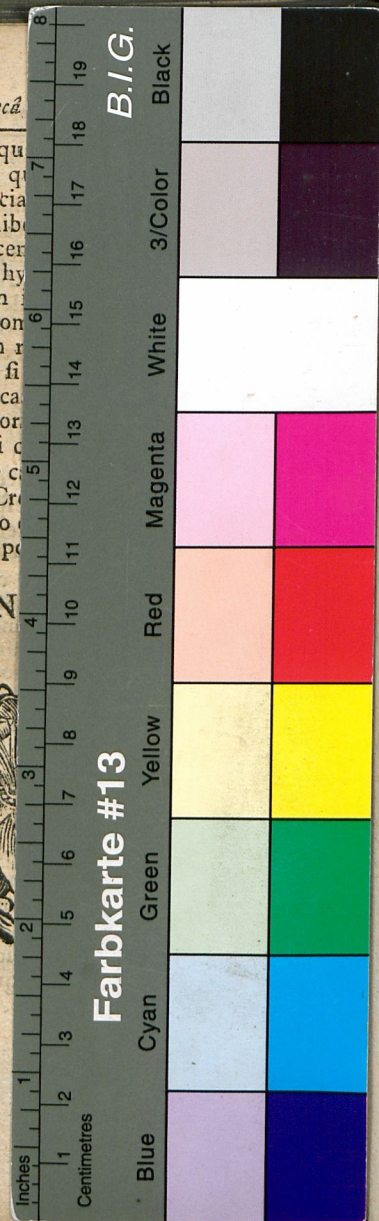
Helle, Diss., 1717 St-2

ULB Halle
005 356 636

3

1777 9
27^a

DISSERTATIO JURIDICA,
DE
**ÆQVITATE CE-
REBRINA ET EXI-
GUO USU PRACTICO LE-
GIS ANASTASIANÆ,**

Occasione Juris Provinciali, Prutenici,
LIB. IV. TIT. VI. ART. V. §. III.

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO CAROLO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRAN-
DENBURG. CETERA,
In Regia Fridericiana,
PRÆSIDE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
JCTO S. REG. MAJ. BORUSS. CONSILIARIO INTIMO,
ACADEMIÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO, FA-
CULTATIS IURIDICÆ ORDINARIO ET H. T.

DECANO,
IN AUDITORIO MAJORI,
A. d. VII. MAI. Anni clō. lōcc. XVII.
Publicæ Eruditorum disquisitioni submittet,
AUCTOR RESPONDENS,

CHRISTOPHORVS HENRICVS Borhoff,
Insterb. Boruffus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Literis Christiani Henckelii, Acad. Typogr.